Spurningar
Ut af
Fræðunum/

Samanntæknar handa Børnum og fa Frodu Almuga-Folcke

af

Jone Arnasyne.

KAUPENHAFN/
Prentadar hia Joh. J. Hopffner/
Universitatis Bokprickiara/
Anno 1722.

Imprimatur.

C. W. WORM.

Æruverdugum/Heidur-
legum og Vellærdum

Buds Yrda

Þienurum/

Samt

Husstiornarmønnum i Skalhollts Stipte/

Oskast

Fridur og Blessan af Gude
i JESU Nafne!

Vor eirn af Oss/ Brædur Æruverdu-ger/ Skillde bidia y-duglega med David/ Psal. 86/11. Drottenn kiendu mier Þinn Veg/ jeg vil ganga i Þynum Saunleika. Það maa vera stoor Styrckur fyrer Þann sem reisa skal/ ef hann

annadhuort veit sialfur veigen grant / eda hefur Ferdugann Leidtoga / sem Tobias fordum / Tob. 5. Annars þiaest hann af Syfelldum otta / ad hann mune kunna ad villast og rata i þrauter: Nær Ferdenn er byriud / giefur þad og gooda Hugarhressing i mædunne / ef menn vita ad þeir eru a riettum Veige; Sanna munu þad flester / sem villst hafa rammlega a Sioedur Lande / og komest þui opt i Daudans Hættu. Aller erum vier a Reisu i þessum Heime / vier erum hier Framande og hefum engvann Blyfanlegann samastad / Psal. 39 / 13. Sæler eru þeir sem þetta fa skiled / og na nockre efterlongun ad komast heim til Fodur Husa / huar Drottenn er rykiande fra eilyfd til eilyfdar. I giegnum þau dimmu Dræfe þessa

Lyfs

Lyfs Fær eingen ratad/ nema hann vite grant af Peim rietta Veige/ og kunne sier vid hann ad halda. JESUS er Veguren Sanleikurenn og Lyfed/ Joh. 14/ 6. Huor sem fylger pessum Veige/ kann ecke villt ad fara. Vegur nefnest hann ecke einasta Pes vegna/ ad hann fyrer sitt Ord/ sem er Ljos a vorum Vegum/ Psal. 119. Byssar oss Veigen til Lyfsens/ Joh. 1/ 18. Helldur sierdeilis fyrer Pa Grein/ ad hann med sinne bitru Pyny/ og bloodugum Dauda/ hefur opnad oss Veg til Fodursens; Par hann hefur Herleidingena ad herfange teked/ Eph. 4/ 8. Og alla vora Ovine ad velle lagt/ sem stoodu oss i Veige; Logmaled/ Syndena/ Daudan og Diofulenn: Hann hefur og forlykad oss vid sinn Himneska Fodur/ so vier hofum

nu lidugann Gang til Nadarstolsens / Hebr. 4/ 16. Og meigum i hans Skiole / og fyrer hans medalgaungu / daglega birtast med vorum Bænum fyrer Peim allra Hædsta / Heb. 7 / 25. Petta er sa Hialpræddessens Vegur / um huorn rædt og skrifad hafa aller Spamenn og Postular Drottens: Sa sem ecke lagar syna Reisu hier i Heime epter Pessum Veige / sa raafar i Myrckrunum / og hitter fyrer Satans Villustiga. Huar fyrer Pad er æred Naudsynlegt / ad so snart sem Ungbornen læra ad giora sin Gang fra Vogguune / Peim sie Pa strax bent til ad giefa Gaum ad Pessum Veige / af huorium Peim ber ad hafa gloggva vitund a medann Pau Lifa / so Pau fyrer Pann sama med Pad sydsta komest i Giegnum Daudens Port inn i eilyst

Lyf. Þeir skilldu aller sia vel til/ sem eiga ad hafa forsion fyrer Smælingium Christelegrar Kirckiu / ad lyka sem mædrnar fostra syn Born med natturlegre Mielk/ til Vidhallds og Eflingar Þeim ytra Manne / so mætte sa innre faa eirnen Vext og Vidgang af Þeirre Skinsamlegu Mielk Guds Orda / fyrer huoria eg meina epter Postulans Orda tiltæke/ 1 Petr. 2/ 2. Born Catechismum eda Christeleg Fræde. Enn i Þessu finst Stor Brestur hia Morgum Husstiornarmennum / Jeg villde oska hann findest ecke eins hia Prestunum / sem eiga ad standa fyrer Verckenu / og taka Hendenne til med / so ad Þeir vekve Þad sem plantad var/ 1 Cor. 3/ 7. Flester Forelldrar leggia Grundvollen / med Þaule / hia synum Bornum og kienna Þeim ad le-

sa fraumm Hofudparta Christe-legs Lærdoms; enn sydann er þar/ þess a mille/af Apollo Læ-resveinum mioglitlu vidbætt/ til ad æfa Skynsemena og upplysa framar Augu Hugskotsens; þar fyrer er so mikel blindne og fa-fræde a medel vor. Þui/so sem Fædan stodar lyted fyrer utann það hun umgioreſt med Man-nenum/ og renne houum i Merg og Bein/ eins er Lærdomur Ca-techisini ad litlu Gagne/ nema hann med Skilningnum krydd-adur verde fyrer Verckan Heil. Anda Salunne til Notkunar. Þar eru vyst margslags Bar-na Spurningar i Lande vo-ru/ geingnar ut a Prent/ til þess ad Almugen kienne þær sy-num Bornum/ og liette suo un-der Erfide Prestanna; enn þær ern (sem virdest) i Sumum Bo-kum offaar/ sumstadar ofmar-

gat

gar fyrer Ungmennen. Þar med velur huor Þad sem honum Þocknast / og nockrer Kiennemenn skrifa Þær samann sialfer) huar af Þad kiemur / ad stor Mismunur verdur ecke einasta a sialfum Spurningunum helldur og eirnenn Þeirra Andsvorum / so Þegar eirn Prestur kiemur epter annann i Kalled / eda Folcked skipter um Sokner / mædest Þad med Nyum Spurningum um sama Efne / effter Þess Kiennemans Tilsogn / sem Þa er ra dande: Profastarner kunna ecke helldur nær Þeir visitera, ad laga syn Spursmal epter neinu vissu Forme / Þuiad sitt hefur huor. Þar fyrer / so ad menn kunne ad hafa eitt Uniformitet yfer allt i soddann Ydkunum / hefe eg lated Þrycktia Spurningar ut af Frædunum / til Þess ad Prestarner i Skalholts Stipte

kunne ad giora Grein þar a/ og hallde synu Soknarfolcke til ad kienna þær Ungdomenum/ erfide og eirnen sialfer so sem byriar/ i þui sama Vercke/ af hnoriu þeir eiga ad giora Reickning a synum tyma Hofudhirde Salnanna Christo. Enn þess er ad giæta/ad andsvor Spurninganna eru þrikt med tuennslags Letre; Allt huad med stærre Bokstofum finst af þeim prentad/ (ad undann teknu þui/ sem er umgirdt/ med þessum Merckium ( ) er kallast Parentheſis) skal med til heyrande Spursmalum/ kiennast Børnunum fyrr enn þau Ganga til Sacramentis/ og huad meira Foreldrunum synest/ ad þau sem eru Minnisgod kunne audvelldlega ad nema: Hitt annad sem er med smærra Letre/ skal Yngis-Folcked hafa lært/ adur enn þad

vill

vill giefa sig i Ektaskap: Þo skylde vel takast i akt ad þar sem nockrar Personur eru miog tornæmar/ þa ma ecke af þeim heimtast/ sem hinum odrum allt hid frekasta. Þad reicknast einum til Frama/ nær hann af skilninge synum svarar riett upp a Spurningena/ og þarf ecke ad binda sig vid Orden; enn um þad Meistara sticke ma hann þo ecke sialfur dæma/ helldur hans Salusorgare.

So miked sem ahrærer uppfræding u Barnaña/ er merckiande

1. Þar sem Forelldrarner vilia kienna/ edur kienna lata synum Bornum ad lesa a Book (sem er miked yppariegt og naudsynlegt) þa skylde sa Lærdomur ganga undan ollu odru Name; So ad Ungmennen sialf gætu sydann numed Frædeñ og Spurningarnar af Bokene/ huar med

Ver-

Vercked geinge langtum liettara; og mætte þa Bornunum setiast fyrer visskettia a huorium deige.

2. Husfedur og Mædur ættu ad bruka til Hlydelegann aga vid syn Born i Uppfostrenu/ og laata þau kienna a blydu og strydu/ epter sem þau vinna til/ þar med kuña þau sliotara ad grypa þad sem Frædenn hendla um/ sem er/ ad Gud vill straffa Synder og glæpe a ollum Hardhneckudū/ eñ vera naadugur þeim sem hann bidia med Audmykt/ og veita þeim miked gott/ sem eru audsveiper/ og hann ad hillast: Allt Husstiornar Erfided bæde agann og Uppfrædingena eiga Husfedur og Mædur ad Farsæla med yduglegre Bæn til Guds er alltid heyrer sanna akallendur / og Bænen er þad vissasta Mercke um hans nadar nalægd / sem Jafnan færer med sier Lucku og Blessan. Þui-

huar

huar sem tueir edur Þryr eru samañ komner i mynu Nafne (seiger Drotteñ) Þar vil eg vera mitt a medal Þeirra/Matth.18/19/20.

3. Þeir sem kienna Spurningarnar / skulu yduglega Spiria Bornen ur Þui sem Þau hafa lært / og nær Þau kunna vel ad svara til eirnrar Spurningar epter adra/ so sem Þær standa i rodenne / Þa skulu Þeir spiria fyrer utann rod / aptur a bak og afram/ til ad leida Bornen i stærre Jhugan Þess efnis sem med er fared/ og Þegar Þau eru æfd i Þessu/ er miked gott ad umbreita Spursmalunum / enn halda Þo Meningunne Sømu. Til dæmis: Huor hefur giefed ut Bodorden? Huor er Høfundur Bodordanna? Af huorium hafa Bodordenn sinn Uppruna? Item: Huad for Þienar Þu med Syndunum? Huor eru verd-

lann

laun Syndanna? Huort Straff kiemur epter Syndena?

4. Prestarner skylldu ecke lata sig yfertala i bui/ ad veita Bornunum H. Aflausn og Sacramentum/ fyrr enn bau kunna ad suara til beirra Spurninga/ sem beim eru ætladar. Miklu Sydur skylldu fagrar lofaner Yngisfolcksens gillda hia Kiennemonnunum til ad na Hionavygslunne fyr en bad er so under bued i Lærdome Catechismi/ ad bad giete kient til gagns synum Bornum/ sem Gud kann ad giefa; og Dessar Personur eiga ad skilia audsvor Spurningaña/ betur enn Bornenn.

5. Bad er stor yfersion fyrer Prestana/ ef beir Spyria einasta Bornen ad fameinum Spurningum/ fyrst begar bau ganga til Alltares/ og sleppa so Hendenne af beim sydan; beir ættu

i huort

i huort Sinn/ sem þau leita af-
lausnar / ad yfirheyra þau i sy-
num Truarbrogdum / og med
þui ecke giefst giarnann Tyme
til soddan ydkana fyrer Embæt-
tisgiordena / skylde Yfirheirs-
lan skie ad endadre Messu/ a næst-
fyrerfarande Helgum Deige / e-
dur odrum heutugum Tyma ep-
ter Platsanna asigkomulæge.

A þennan maata kann Pre-
sturen sa þes lidugre Stunder ad
examinera, ef ecke ur ollum Fræ-
dunum i senn / saint ur þeirra
vissum Portum. Hafe Bornen
þa tint nidur / edur i aungvu-
bætt/ Kad sem firrum var afatt/
er best þau byde/ þar til bot og be-
trun kiemur fram/ huorsu sem þad
kann ad misþocknast. Þeir sem
lært hafa hentugar Spurningar
nockud teluverdt ut af Cate-
chismo / þott odruvys sieu Ord-
adar enn þessar / meiga hallda

vid

vid þær sonu/ og eige þuingast med nyu Erfide; enn hiner sem lyted eda eckert lært hafa/ kuña ad ganga epter þessum Bækling.

GUD virdest ad leida i allan Sannleik/ bæde þa sem vysa þann rietta Lyfsens Veg/ og lyka hina sem læra skulu honum ad filgia; Einckum virdest hann ad leggia syna Blessan yfer Bornen / so þau med Alldrenum vaxe ad Visku og Nad/ bæde hia Gude og Monnum.

Hafniæ d: 13 Maji
Ao. 1722.

Jon Arnason.

Eptet

Epter huoriu ſtundar Þu barn mitt med deige ſpurgum?

Ad mier lyde vel aa medann eg life.

Huornenn kann Þier vel ad lyda?

Ef eg Þecki gud og ſialfann mig riettelega.

Huar af kantu ad ſkilia Soddann Þeckingu?

Af heilagre Skrift/ edur orde drottens.

Hefur Þu nockurt ſtutt innihalld H. Skriftar?

Ja/ eg hefi minn Catechiſmum/ dur Chriſtileg Fræde/ ſem innibinda allt Þad ur Ritningunne/

sem mier er naudsinlegt ad vita/ og trua/ til Saluhialpar.

Huad kallast Catechismus aũad enn Fræde?

Hann kallast og So Barnalærdomur.

Þui kallast hann so?

First af Þui Børnenn eiga ad læra hann strax sem Þau faa maal og vit; Þar næst af Þui/ ad aller Þeir sem vilia vera Guds Børn / og edlast eilyft lyf / hliota ad skilia hann vel/ og idka sig i honum alla syna Daga.

Er Þad ecki noog / ad menn kunna vel Frædenn fyrer utann/ Þo Þeir gieti ecki lidad eitt fra þdru/ eda gipt grein a Þui/ huornenn huad eitt ag ad skilliast?

Ecki er Þad noog / Þui madurenn kann huorki ad leidast til ydrunar fyrer Syndernar/

nie

nie Þacklætis vid Gud fyrer hans Velgiorninga; ecki helldur ad stirkiast i Trunni voninni og Vænræknenne / af Þui sem hann skilur ecki /

Ad lesa Fræden einasta aan Skilnings og Andacktar Stodar ecke meir eñ aunnur latinu Þula Oiærdum mennum.

Enn skal Presturenn laata sier Þad Nægia / ad Þeir fullordnu Seigiast skilia frædenn / Þarf ecki og so ad Spiria Þa?

Sannarlega Þarf Þess / Þui Þad er ecke utann følst innbirlyng hia morgum / Ad Þeir Þikiast vita og skilia miked / enn reinest Þo harla lyted: Þar med er Naudsin ad vita / huort Þeir kunna ad uppfræda Þa yngre riettelega. Firer Þui eru Þeir Skilduger ad seigia huad Þeir vita.

Hliosta þáa aller menn ad skilia Frædenn?

O Jaa: þui Postulenn seiger/ vered ecki Born i Skiluyngenum: Og enn aptur / vered ecki Skilnyngslauser / helldur skiliande huad vilie Drottens er. Þar med eru Skilnyngslauser reiknader med þeim vantrundu i Gudz Orde. Rom. 1/ 31.

Þar eru þo til haaleiter leindardoomar sem aungver faa griped / Auk helldur faa frooder leikmenn; Huornenn kunna þeir þaa adskilia oll Frædenn?

Þegar skilnyngur Frædanna uthemtist þaa meinast þar med / þuilyk þeckyng Guds daasemda/ sem af Skriptenne kann audvelldlega ad Dragast / og er sierdeiles Naudsynleg til Saaluhiaalpar. Menn eiga ad vita af ollum Guds Daaseindum/ og leindardoomum sem Frædeñ umgieta;

gieta; enn haatt og maata til huörs eins kunna þeir ei adskilia/þeim ber og augvanneigenu epter soddann Smaasinuglega ad hnysa/helldur trua þui einfalldlega / sem skinsemenn fær ei griped. Eins og Maria trude þui ad Sennu/ ad hun munde verda Guds moder/enn skilde þo ecke hvornenn þad kunne adskie.

Huorier eiga ad leggia þañ fyrsta grunde vpll Catechismi Lærdoms?

Husfedur og Husmædur.

Hvar firer er þad so Naudsynlegt ad nema frædenn/ og skilia þau riette lega?

Fyrst þess vegna ad bæde Gud i synu H. Orde/ og Hayfervallded i logunum / hefur þad so streingeliga boded.

I Annann maata vegna þeirra stooru Gagnsemda/ sem vier hofum af lærdomi Catechismi/

Þuiad hann kienner med faaum og liooſum Ordum/ ad þeckia Gud/ hans Vilia Verk og Velgiornynga/ eirnenn vorar Synder/ og medelenn ad komaſt vr eimdunum i eilyfa Sælu; þar med og eirnenn lofar Gud þeim miklu Goodu ſem ydka þeſſi Frædi.

Syndga Þaa Forelldrarner/ Husbændur og Husmædur/ Þegar Þeir halda ei ſynum Børnum og Vinnufolke til ad læra og ſkilia Catechismum?

Jaa ad vyſu/ Þeir Syndga Þunglega og munu Á Sydaſta deige ſtanda Gude Reikníng þar af.

Þui ſo?

Þui Firſt briota Þeir Guds Bod og Befalníng/ ſem ſkipar ad kienna Børnunum þennann Lærdoom. Þar næſt ſindga Þeir

Á moo-

Á moote allre Guds Christae; þui þeir hiaalpa ecki til ad uppbiggia hana/ heldur laata hana falla fyrer synna Forsomun og Vanrækt/ og eru ei betre enn adrer Heidyngiar og Tirkiar.

Í þridia maata giora þeir illa vid syn eigenn Børn/ Ad kienna þeim ecki Lyfsens veg/ So þau kunna þar fyrer ecke ad rata til eilyfs lyfs/ gieta og ecki kient Sydar ueir synum Børnum. Í Fiorda maata Skada þeir Siaalfa sig hier med og munu þad noogu dyrt betala/ þegar/ þar ad kiemur/ ad þeir eiga standa Reiknyngskap/ hvor af synu kalle og embætte.

Eru marger Hofudpartar Frædanna?

Finim.

Bodordenn.

Truar Jatningenn.

Drottennleg Bæn.

Sacramentum Skyrnarennar.

Sacramentum Alltareſens.

Sundurſkiptest þa ecke Guds Ord edur Lærdomur Frædaña med odrum hætte?

Hann sundur skiptest og so i løgmaaled og Evangelium.

Er løgmaled margfallt?

Þrefalldt:

1. Sidaløgmaal.
2. Ceremoniu løgmaal.
3. Doma løgmaal.

Hvad er Sidalegmaled?

Sidaløgmaled er Sa-

ma

ma og Bodordeñ; Þader-eirn þvilykur Lærdomur sem syner øllum mønnum hvad þeir eiga ad giøra og fordaſt.

Hvad meinar þu firer Ceremoniu løgm aaled?

Firer þad meina eg þær Reglur og Skickaner/ sem heira til Kirkiu Embættenu/ og Guds þionuſtu giord.

Hvad meinar þu firer dooma Løgmaaled?

Þau løg sem Veralldlegmaal eru dæmd effter.

Huor hefur giefed vt Løgmaaled?

Gud alls Heriar.

Huar voru Bodordenn vtgiefen?

A Fiallenu Sinai.

Nær voru þau vtgiefenn?

Þau voru vtgiefenn siaalfa Hvytasunnu / 50. døgum epter vtleidslu Israelis Barna af Egyptalande; Þaa Heimurenn hafde staded hier um 2514. Aar.

Huornenn voru Bodordenn vtgiefen A Fiallenu Sinai?

Siaalfur Drottenn talade þau / first framm med haarre raust / so allt Israels Foolk maatte heira; Sydann Skrifade hann þau A tvær Steintøblur med synum eigenn Fingre / og feck Mosi.

Haf-

Hafde Gudnockuru tyma aadur Auglyst mønnunum Petta Bodorda legmaal?

Jaa strax i fyrstu Skøpun inngaf hann Pad i manns naatturu/ og utlagde framar/ nockrum Sinnum Par epter.

Huar fyrer skilde Paa Lögmaaled vera skriflega wtgiefed A fiallenu Sinai/ med Pui Pad var strags i endverdu innplantad i manns Hiarta?

Pui Pegar Adam og Eva Syndgudust/ Slioofgadest Petta Naatturunnar Legmal yfirburda miked/ Par fyrer vilde Gud Amaalga Pad afftur Ad Nyu/ og giefa Pad skriflega wt a fiallenu Sinai.

Huar sirer skrifade Gud Bodordeñ i fyrstunne/ helldur A Steintøblur/ eun adra Materiu?

Fyrst so ad hann giæfe ad merkia par med/ ad vor Hiortu være af naatturunne til Steine haardare. Par næst so ad hann Synde ad Bodordenn ættu æfennlega ad vara/ med pvi Steirninn er varanleg Materia.

Huornenn Sundurskiptast Bodordenn?

I tvo parta edur Tøblur?

Eru morg Bodord a peirre fyrre Toblunne?

Priu pau fyrre.

Um

Um hvad handlar sio firre Bodorda tablann?

Um elskuna til Guds.

Hvad verdur boded i Firsta Bodordenu?

Ad elska og dyrka Gud rietteliga i Hiartanu.

Huoriar eru Phær digder sem vtheimtast i Firsta Bodordenu?

1. Rietteleg Guds Þeckyng.
2. Truenn A Gud.
3. Elskann til Guds.
4. Vonenn til Guds.
5. Gudleg Vandlætyng.
6. Otte Drottens.
7. Audmykt.
8. Þolenmæde.
9. Þacklæte.

Huad meinast firer Annarlega Gude i firsta Bodordenu?

Ecke einasta skurgod og bilæte / helldur og eirnenn allt þad. Huoriu menn treista Firer utann þann sanna Gud / eda leggia nockurn aatrunad aa.

Huorier lester eru þaa firer bodner i fyrsta Bodordenu?

1. Raangar meinyngar um Gud og hans vilia.
2. Faafræde i Andlegu.
3. Oftraust.
4. Hiaatrid edur hiegoomlegur Atrunadur.
5. Mistraust og efaseme.
6. Orvæntyng.
7. Forsecktun Guds og elska heimsins.
8. Hræsue.
9. Holldlegt Andvaraleise.
10. Drambseme.
11. Afguda dyrkan.
12. Gud-

12. Gudræknennar eigeu upfindyng.
13. O Þoleinn mæde.
14. O Þacklæte.

Hvad verdur boded i Ödru Bodordenu?

Ad syna Þa riettu elsku til Guds i Ordunum.

Huad meinast fyrer Guds Nafn i Ödru Bodordenn?

Ecke einasta hans haaleita Nafn / hvoriu hann nefnest i heilagre Ritningu / helldur og eirnenn allt Þad sem kient og prædikad er um Gud i hans H. Orde.

Huad er Þad ad leggia Guds Nafn vid hiegooma?

Þad er ad blanda Því saman vid Hiegomlega ræ-

ræðu og hafa það um hönd oovirðyngarlega / faafeingelega og Raanglega.

Hvoriar Digder eru bodnar i Oðru Bodordenu?

1. Að tala um Gud med æru og Virðyngu.
2. Bæna Akalled til Guds.
3. Þacklæte vid Gud.
4. Að Jaata og vidurkienna Gud fyrer sinn Drotten.
5. Að lofa og vegsama Gud.
6. Vareigdarsem brwkun Guds Nafns i eida afleggyngu.

Hvorier lester eru fyrer bodner i Oðru Bodordenu?

1. Vanheidran Guds Nafns.
2. Forsomun ad lofa Gud.
3. Bænrækter-leise.
4. O Þacklæte.
5. Gudlastan.

6. Blook

6. Bloot og Formælyngar.
8. Tofraſæryngar og Sigryngar.
9. Þagmælſka ifer Sañleikanum og Þui ſem madur ætte og mætte med riettu Seigia
10. Bæner/ ſaungvar og lesnyngar/ ſem giøraſt af hræſne.
11. Laſt mæle og lyge.

Huad kienner Þridia Bodorded?

Ad ſyna Þaa riettu elſku til Guds med helgun hvyldardagſins/ eda med Þeim verkum ſem giøraſt eiga a hvyldardøgum.

Huad er Þad ad helga Hvyldar Dagenn?

Þad

Pad er ad taka hann sierdeiles til þess framar ødrum døgum/ ad framm kvæma þau verk og digder sem Gud hefur boded.

Hverjar digder eru bodnar i Þridia Bodordenu / og heira til Helgun Hvyldardagsins.

1. Guds Orda kiennyng i Kirkium og heima hvsum.
2. Gaumgiæfeleg heirn og yfer vegan Guds orda.
3. Riettelig Handtieran Sacramentanna.
4. Uthellyng bæna og þackargiorda firer Drottenn.
5. Vitiau sivkra / og onnur þuilyk kiærleiks / verk vid Naungann.
6. Aulmusugiørder vid Faatæka.

7. Hrein=

7. Hreinferdugt lyferne i ordum og Athefnum.
8. Frahalld fra Naudsinidalitum Prældoms verkum.
9. Yfer heirsla Barna og Hiwa i synum Truarbregdum.
10. Andaktugur Salmasaungur og lestur Guds orda.

Hvoriar Synder eru firerbodnar i Pridia Bodordenu og heira til Vanhelgun Hvyldardagsens?

1. Kirkiunnar / Guds Orda / og Sacramentanna forsktun / og ymesleg vanbrukan.
2. Vanheidran Kiennemannanna.
3. Gaalausleg heirn og effter tekt Guds orda; med filglande Leidindum / Svefnnooke / Hliodskrafe / Augna hvime / vara-

varabrose / og Annarlegum Þaunkum.

4. Forsoomun Bænarennar / Kiærleiks verkanna / Aulmusu giordanna / og Gudlegra Idkana.

5. Naudsynia laust Þrældooms ervide.

6. Idiuleise Ofaat / Ofdrickia / wtreider / Onitiursiit / dansleikar. Efinntyralestur / Tablleiker / Spilaidkun / Hiegoomatal og annur Heidyngleg skiemtan.

Heira morg Bodord til syndare Toblunne?

Siø Þau Seirne.

Um hvad hendlar sw seirne Bodorda Tablann?

Um elskuna til Naaungans.

Huo-

Huorier eiga ad skiliast firer Naaungann?

Aller menn/ hvort helldur þeir hafa giort oss vel til eda illa/ hvort þeir eru viner eda oviner nær eda fiær.

Huort er þad fyrsta Bodord sem firer heit hefur?

Fiorda Bodord.

Hvoriu er firerheited i Fiorda Bodorde?

Laungum og Farsælegum lyfdøgum/ hvar med og eirnenn skilst Lilyst lyf.

Hvorier eiga ad skiliast firer Fodur og Moodur/ sem boded er ad heidra i Fiorda Bodorde?

Fyrst og fremst naatturleiger Forelldrar/ þar næst

all

aller yfer bodarar hvorrar hellst Stiettar sem þeir kunna ad vera.

Hvoriar digder eru Forelldrunum bodnar i Fiorda Bodorde?

1. Ad elska Bornenn og hafa naakvæmlega umhiggiu fyrer þeim.
2. Veita þeim fædu og forSorgun.
3. Vernda þau fyrer rengum Aaustre og yfergange.
5. Menta þau og Fræda / einkum i synum Saalubiargarefnum.
5. Tukta þau og aga til hlydelega.
6. Bidia fyrer þeim Oaflaatanlega.
7. Gaanga fyrer þeim med hreinferdugu lyferne.

Huor-

Huornenn eiga yfermenner-
ner ad ſicka Sier vid Þaa
undergiefnu?

Riett i vidlykann maata
og Forelldrarner vid Børn-
enn.

Hvoriar digder utheimaſt af
Bornunum og Þeim under-
giefnu vid Forelldrana og
Þa yfirbodnu?

1. Hiartanleg elſka.
2. Æruſamleg lotnyng i
ordum og vidmote.
3. Audmiuk Hlydne.
4. Skilldugt Þacklæte.
5. Hoogvær Þolenmæde.
6. Truverdug Þionuſta.
7. Gudræckeleg Fyrer-
beidſla.
8. Bre-

8. Bresta og avirdinga umlydun.
9. Velgiorda umbun og endur gollnyng epter mætte.

Um hvad eru Hioonenn skilldug hvort þdru?

Það fyrsta er innbirdis elska.

Annad hioonabands truskapur.

Þridia Samfielagskapur i medlæte og mootlæte.

Fiorda af mannsinns hende/ er það Forsvar/ sem hann A ad veita sinne konu.

Huoriar Synder eru Forelldrum og yfermönnum/ bannadar i Fiorda Bodorde?

1. Ræktar leise.
2. Hardidge.
3. Ofiniked effterlæte og aga leise.

Huo-

Huorlar Synder eru Bornum og undergiefnum bannadar i fiorda bodorde?

1. Hatur.
2. Ohlydne.
3. Forøcktun
4. Opolennmæde.
5. Opacklæte
7. Møgl.
8 Reidesvipur
9. Lastirde.

Um hvad hondlar Fimta Bod-Ord?

Um Mandraaped.

Hvoriar Digder eru Bodnar i Fimta Bodorde?

1. Kiærleike.
2. Fridseme.
3. Hogværd
4. Laanglundargied
5. Meinleise

6. Sannsyne.
7. Myskunsemi.

Huoriar Synder eru fyrer Bodnar i Fimta Bodorde?

1. Manndrapp
2. Reide
3 Ovinskapur.
4. Ofund.
5. Hefndargirne
6. Hatursfullt vidmoot
7. Hroskaskapur
8. Illirde.
9. Bryxl.
10. Formælingar
11. Baktal.
12 Ofbelldc.
13 Limabrot og Allskins Meingierder

Um hvad Hondlar Siotta Bodord?

Um Hoordom og Saurlifnad.

Hva-

Hvada Digder eru Bodnar i Siotta Bodorde?

1. Skyrlyfe Hiartans Hlð innra / og allra lykamans lima.
2. Bligdunarseme i Allre Hegdan.
3. Stilling og Hoofseme i Mat og Drick.

Huoriar Synder eru Fyrerboduar i Siotta Bodorde?

1. Hoordoomur.
2. Naudung.
3. Bloodskammer.
4. Frillu lyfe.
5. Losta Fullar Hugreinungar.
6. Klaamlegar munnrædur.
7. Lauslætis vidmot / og Øll Saurlyfes Ohæverska.

Um hvad hendlar Siounda Bodord?

Um Pioofnadeñ.

Hvorjar dygder eru Bodnar i Siunda Bodorde?

1. Riettsyne i Kauptum og Solum/ Verkalaunum/ og Ollum skiptum vid Naunganu.
2. Orlæte
3. Giestrisne
4. Sparseme.

Hvorjar Synder eru fyrer Bodnar i Siounda Bodorde?

1. Opennber þioofnadur.
2. Raan.
3. Gripdeilder.
4. Svik.
5. Asælne
6. Pretter in Kauptum og Skiptum
7. Agirne.
8. Buksorg.
9. Okur.
10. Svall.
11. Nyska.

12. Meinbægne.
13. Onaudsynlegur kostnadur
14. Opacklæte og Osannsyne vid Goods maklega.

Um hvad handlar Attunda Bodord?

Um Ligar og liugvitne.

Huoriar digder eru Bodnar i Attunda Bodorde?

1. Sanleike.
2. Hreinskilne.
3. Einfeldne
4. Prudmenska
5. Ordavareigd.
6. Halldennirde.
7. Riettdæme.
8. Utlegging Oliosra athafna Naungans a betra veg.
8. Gott Umtal.
10. Afsokun.
11. Forsialleg Pagmælska.

Huoriar Synder eru Fyrerbodnar i Attunda Bodorde?

1. Fals Vitne.

2. Ligar.
3. Baktal.
4. Last.
5. Tortriggne.
6. Bryxl.
7. Smiadur
8. Þraakielkne.
9. Oheilsmyde
10. Lagagrillur
11. Gickery/kieskne.
12 Kiapta magn Þvættyngur
13. Lausinne
14. Saatta og Giorningarof.
15. Metorda girnd
16. Oskamfeilne.

Um huad hyndlar Niunda og Tiunda Bodord?

Um Girndena.

Huoriar Digder eru Bodnar i Niunda og Tiunda Bodorde?

1. Ad vera anægdur med Guds Gaafur.
2. List og Epterlaangan til þes Goda.

3. Full-

3. Fullkomenn Hreinleike Hiartans.
4. Syfelld Deiding vondra Girnda.

Hueriar Synder eru fyrer bodnar i Niunda og Tiunda Bodorde?

1. Uppruna girnd
2. Giöranleg girnd.

Hvad er upprunagirndenn?

Hun er inngrooenn Spilling/ og til Hneigiannlegleike til Þess Sem Gude er A moote.

Huad er Giöranleg Girnd?

Hun er upptendrud Hugareus Lisst til ad giöra Þad Vonda.

Hvornenn kann madur adskilia misimun Þessara Girnda?

Uppruna Girndesn er so sem root. Enn Giöranleg Girnd so sem Avoxtur.

Madurenn Spilltur af uppruna girndenne/ er so sem Sioodande Jarn i Elde.

Enn Gioranleg Girnd/ so sem Suduneistar af þvi sama Jarne.

Fyrer huoriar Synda Tryppur fullkomna menn þessa Girnd?

Fyrsta trappann er það innfall/ sem madur Fær til ad gióra eitthvad illt.

Aunnur er vel þocknan Á þui hinu Sama.

Þridia er aliktun Hugarens/ ad frammkvæma það/ sem hann upp þeinkti/ og liet Sier falla vel i Gied.

Fioorda er Siaalf framkvæmdinn.

Huoriar Synder kvikna af Girndenne Sem fyrer bodenn er i Niunda Bodorde?

Epter Sooku ad naa Huse Naungans.

Hvad meinast fyrer Huus Naungans i Nyunda Bodorde?

Fyrer það meinast hans fasteign/

eign/hans Akur/Eingiar og skoogar / rekar/ Veitn / Veidestader/ Eirnen sw Jord og leigumaale sem hann byr A.

Meiga menn ecke Girnast neitt Af Pessu?

Ecke til at giora Naaungannum Nockurn Skada edur Afdraatt Parmed / eda ef honum er Pad Pvert A moote Vilia.

Meinast Pa ey Annad med Pessare Girnd/enn Einsolld listing Hiartans / til Arfs og Eigna Naungans?

Fyrer Pessa girnd meinast og so/ kiænska og underferle ad komast yfer Pad sem Nauugenn A; Annad hvort med Pad slag / at giora honum baga / og hindra hans Gagnsmune / ellegar ad kreppa ad honum med klogu Maalum og lagasooknum/ So hann neidest til Ad Selia Syna

eign/ og giefa hana fra Sier.

Huoriar Synder Kvikna af Girnd denne sem fyrerbodenn er i Tiunda Bodorde?

Skadleg vidleitne ad tæla fra Naunganum hans Kvinnu Vinnufoolk/ og Kvikfie.

Huprnenn skiedur Pad?

Pegar eirn edur Annar giorer konuna mannenum Afundna/ telurum sirer bornunum og Hiunum/ So Paug Verda Husbændunum ohlyden/ odigg/ og vinna ecke Syna skilduga Pionustu.

I Annann maata/ Pegar eirn liggur under Nidre vid hiuen/ og lockar Pau fraa Husbændunum til Syn/ eda annara; Hvort helldur hann giorer Pad Sialfur med skeinkingum fogrum Ordum/ Lofunum/ eda hann lætur Adra giora Pad.

I

Í Þridia mata / þegar eirn Viclar til Syn med Klookskap / Annars Hest / naut edur kvikfie.

Hvornenn kann Tiunda Boderd ad eiga heima hia Vinnuhiwum Nu Á þessum tymum / sem ad eru Frialser menn / og hafa vallt ad skipta um vister / þar lygnaaled i Firstunne talar sierdeiles um keipta Þræla og Ambaatter / sem voru eigennleg eign sinna Husbænda / og hlutu ad Þioona þeim alla syna Daga?

Þo ad Vinnufoolk nu a þessum Dogum hafe meira Frelse / enn til forna ad vykia fra einum Husbonda til annars / samt hafa adrer ecki meire riett til ad fala þad edur locka fra synum Husbændum / enn keipta Þræla og Ambaatter / i Stadenn hvorra ad kommen eru þau frialsu hiwenn.

Hvor Apt kantu ad færa hier til?

Af Hofud Bodorde þessu Elska skalltu Naungann sem Sialfan þig/ Matth. 22/ 39. Eru dreigenn Øll sie Bodord seirne Teblunnar/ og eru þui Semu meiningar/ Nu ef eg legg Huga A vinnuhiu myns Naunga/ og leita imsra bragda vid/ þeim ad Naa/ hönum til skada/ þa elska eg hann ecke sem sialfann mig.

I Anann maata seiger Christur: Hvad þier vilicd ad menner gjøre ydur/ þad skulu þier og eirnenn þeim gjøra/ Matth. 7/ 12. Nu vil eg ecke lata tala fra mier myn Hiw/ þar fyrer veit eg/ Ad eg A ecke helldur ad gjøra þad odrum.

I þridia Maata/ ef ad Tiunda Bodord/ sem varar vid giend

til

til Hiwanna / Ette ecke eins heima hia Frialsum Þioonustu monnum Nya Testamentesins; Þa være sa partur Sidalogmalsins under lok lidenn / eïn Christur seiger Þo / ad þar til Himen og Jord forgange / þa forgange ecke sa minsti titill af Logmaalenu. Matth. 5 / 18. Item seiger hann ef Nockur rasse einu Þui minsta Bodorde og kienne Þad so Foolkenn / saa skule kallast minstur i Himnaryke: (Þad er / wtelikiast fra Himnaryke.)

Hvornenn Attu Þa ad skicka Þier vid Vinnufoolk Annara manna?

Eg A ad Aminna Þad med Vinsemd / ad syna trw og hollustu synum Husbændum / og eggia Þad reksamlega A / Ad blyfa kirt hia Þeim / ef Þui er bærilegt vid ad vera.

Hvor er Summa edur Innehalld alls Logmaalsins?

Petta: Elska skalltu Drottenn Gud þinn af øllu Hiarta þynu/ allre Saalu þinne/ øllum Kroptum þynum/ og øllu Hugskote þynu/ og Naungann sem sialfann big.

Eru aller menn skilduger til ad uppfilla Logmaaled/ og giora hvad eitt sem Bodordenn uthiemta?

Jaa. Gal. 3/ 10.

Gietur þad Nockur madur eda hefur gietad?

Eingen utann Christur.

Hvar fyrer er þad bæde Pier og odrum yngulegt Aduppfilla Logmaaled?

Því það utheimter so stooramm fullkomlegleika i øllu goodu; en bæde eg og Adrer erum linader og spillter af uppruna Syndenne.

Huad er Syndenn?

Syndenn er Sierhvør manssins athøfn / sem ecke sammhlioodar vid Guds Løgmaal / hvort helldur það er Þaanke / Ord edur Verk / eirnenn Siaalf afmindan naturunnar.

Er Syndenu margfølld?

Tvøfølld; Uppruna Synd/og giorandleg Synd.

Huad er uppruna Synden?

Hun

Hun er ein andleg Spilling edur Fordiørfun alls mannsins.

I huoriu er sw andlega Spilling innefalenn?

Fyrst er hun innefalenn i Þørnun/ eda/ skort Þ. ss heilagleika/ og riettlætis/ sem Þeim fyrsta Manne var medskapad.

Þar næst i Þeckingarleise um Gud og Gudlega Hlute.

I Þridia maata/ i tilhneigianlegleika ad giøra allt Þad sem Guds Bodordum er a møte.

Er nockur mismunur A mille uppruna Syndarennar og uprung Girndarennar?

Up-

Uppruna Syndenn inne bindur i Sier fleira enn uppruna Girndenn; Þui hun er einasta partur af uppruna Syndenne.

Þui kallast Þesse Naatturunar Spilling uppruna Synd?

Þviad hun upprennur med mannsins gietnade/ og af henne upprenna allar giøranlegar Synder/ so sem af ødrum brunne.

Huad kallast hun ødru Nafne?

Arf Synd. Þui ad menn taka hana i arf epter syna Forelldra.

Hvad er giøranleg Synd?

Giøranleg Synd er ecki einasta Sier hvor vondur og hiegoomlegur Panke/

Ord

Ord og Verk/ sem skiedur af vilia edur Oviliande; helldur og eirnenn forsoomun peirra hugsana orda og giorda/ sem Gud hefur boded.

Med huad morgu mooti fremiast giøranlegar Synder?

Med prennu moote; Huxunum/ Ordunum og Giordunum.

Hvornenn adgreinast giøranlegar Synder?

Þær Adgreinast med Þadslag/ ad Sumar/ Gioraſt vyſvitande af Aſettu raade/ Sumar Oviliande; Sumar eru daudlegar/ Sumar lydanlegar/ Sumar rykia i mønnum/ enn Sumar verda af Heim fyrer Guds nad yfirbugadar.

Huad

Huad er Synd a moote Heilogum Anda?

Synd a moote H. Anda er Pad/ Pegar eirn vyſvitande/ og oneiddur/ af inngroenne vondſku/afneitar/ offæker/ og laſtar aan aflats/ Guds Orda ſannleika.

Hvornenn ferdu ad Peckia Pynar Synder?

Pegar og ber minn lifnad ſamann vid Bodordenn/ Pa ſie eg huort eg hefe Pad giørt/ ſem Paug banna; eda forſomad Pær digder/ ſem Pau biooda.

Syn mier efterdæm i hier uppa?

Ef eg er Ohlydenn myn-

num

num Forelldrum/ edur einhvorium yferbodnum/ og ef eg heidra þa ecke/ og elska þa ecke/ þa Syndga eg a moote Fiorda Boðorde/ þui alltsamann þetta er i þui bannad.

Hvad Gagn hefur þu af Bodordunum?

Fyrst auglysa Bodordeñ fyrer mier Syndernar.

Þar næst straffed/ sem kiemur epter Syndernar.

I þridia mata Digdernar.

I Fiorda maata laun Digdanna.

I Fimta maata þreingia þau mier med ollum

Hoo-

Hoodunum ad leita ad medalenu/ til ad komast fra Straffenu.

Hvar er talad um Straff Syndanna/ og laun digdanna i Bodordunum?

I Nidurlagie Tiunda Bodords/ þar so stendur:

Jeg er Drottenn Gud þinn/ stirkur vandlætare/ vitjande raanglætis/ Fedranna a Sonunum i þridiu og Fioordu ættkynsl/ þeirra sem mig hata/ En giørande miskunsemi i þusund lidu/ þeim sem mig elska/ og myn Bodord vardveita.

Item

Item: Gud hootar þeim øllum þynum/ sem &c.

Hvar fyrer stendur þetta hia hvoriu Bodorde:

Vier eigum ad ottast og elska Gud?

So vier verdum aminter vid Sierhvort Bodord/ ad hlyda þui vegna elskunnar til Guds/ er hann vtheimter af oss i fyrsta Bodorde.

Þar næst svo ad vier lærum/ ad eingenn Goodverk þocknest Gude/ nema þaug sem vier giørum af otta og elsku til hans.

Hvad er þad sem kallast Naatturu Lygmaal?

Þad

Hvad er eitt medfædt hugbod Samviskunnar / sem Gud inngaf mannenum i fyrstu Skopun / og varer enn þa i Naatturunne; Fyrer huort ad bæde Heidingiar og adrer / vita ad þar er eirn Gud til / sem heidrast a / og ad þeir eiga ad giora þad gooda / enn forþast þad vonda / Roin. 2 / 14. 15.

Hvor er mismunur A milli Sidalogmaalsins og Natturu Logmaalsins?

Saa einasta / ad Sidalogmaaled er fullkomed / enn Naatturu logmaalid ofullkomed / þvi þad forgieck og briaaladest mikestpart i Adams falle.

Hvad for þienar þu med Syndunum?

Guds

Guds Reide/tymanlegt og eilyft Straff.

Hvornenn kantu ad komast fra soddan?

Fyrer Sanna ydran og Trw a JEsum Christum.

Hvad er Sönn Idran?

Hun er umvendan eius Syndugs Manns til Guds/ sem ber Angur fyrer synar Synder reider sig uppa Christi Forpienustu/ og Asetur ad bæta sinn Lifnad.

Eru marger partar ydrunarenar?

Pryr; Hugarangred/ Truenn og nyhlydne.

Hvad er Hugarangred?

Pad er ein Alvarleg hrigdhiartans/sem kiemnr af

af hrædslu fyrer Guds reide og forþientu Straffe.

Er þad margt sem Hugarangred i Sier innebindur?

Þrent sierdeiles: Fyrst Þeckyng Syndanna / þar næst Vidbioodur Á Syndunum. Í þridia maata Áklegun og Hrigd Samviskunnar.

Hvad er Truen?

Hun er eitt efunarlausst traust til Guds um Fyrer giefnyng Syndanna / vegna Christi Forþienustu.

Huor er þyn Stædsta Huggun i Lyfe og Dauda?

Þesse / ad JEsus Christur hefur bætt og betalad fyrer allar mynar Synder / og eg true fyrer vyst /

ad Gud minn munе mier þær fyrergiefa Vegna hans Forþienustu og med algaungu.

Hvad er Ny Hlydne?

Hun er ein alvarleg astundan og framinkvæmd i þvi / ad betra lifnadenn / bæde i Hugrennyngunum ordunum og giørdunum.

Hvornenn kann Ny Hlydne ad heita Partur Ydrunarennar / þar hun er med riettu hennar A vyrtur?

Ny hlydne innebindur i sier Tvent. Fyrst asetningenn ad betra Lifnadenn.

Þar næst framkvæmdena. So miked sem Ahrærer þad fyrra / þa maa hun reiknast partur Idrunarennar / þui þar

er

er eingenn Sonn Idran / sem ecke er aform ad laata af illu/ og giora Þad gooda.

Eru marger partar Nyrrar Hlydne?

Tveir: Sa firre er innefalenn i Þui ad laata af illu. Sa seirne i Þui ad giora Þad gooda.

Hefur Ny Hlydne nockur Annur Nefn?

Jaa; Hun kallast a medal annars almennelega Goodverk.

Hvad meinast fyrer Þau Goodverk sem Ritningenn so Þralega umgietur/ og mikelega tignar?

Ecke einasta aulmusugiorder vid Fatæka / helldur allar Þær digder / sem i Tiu Gilds Bodordum eru innebundnar/ og uppteldar / hvoriar ad framnfliota af elsku til Gilds og Naungans.

Werda Þessar Goodverkanna Dygder med margt Slag audsyndar?

Med Þrent slag: Hreinferdugum Þaunkum/ Ordum og Giordum.

Kunna menn/ af synum eigenn Kreptum ad giora Goodverkenn?

Ney; Helldur fyrer Hiaalp og Fulltynige Heilags Anda.

Forþiena menn nockud af Gude med synum Goodverkum?

Ney; Alldeiles ecke neitt.

Þui ecke?

Fyrst vegna Þess/ ad vier erum Gude um Þau skillduger. Luc. 17/ 10.

Þar næst/ eru Þau ofullko-

komenn og saurug. Esa. 64. v. 59.

I þridia maata/er þad ecke oss sialfum ad þacka/ helldur Gude/ sem i þeim finst neitelegt. 2 Cor. 3/5.

Hvar fyrer eigum vier þa ad lifa vel/ og giora Godverkinn/ fyrst vier forþienum ecke Neitt gott þar med?

Godverkenn eigum vier ad giøra fyrst vegna Guds/ sem hefur oss þad boded/ so ad vier sieum honum hlydner/ sem good børn.

Þar næst so ad vier vydfræguim þar med hans Dyrd og Vegsemd.

I þridiu Grein so ad vier Audsynum honum þar med vora þacklata Giedsinne.

Í annann maata eigum vier ad giora Godverkenn vegna Siaalfra vorra.

Fyrst so ad vier þar med Auglysum fyrer mønnunum / ad vier sieum Truader.

Þar næst / ad vier prydum med Þeim vort lyferne / stiett og kallan.

Í þridiu Greinad vier Sieum þess vissare um vora utvalning og Saaluhiaalp.

Fiorda Orsøkenn er þesse ad vier med þad slag Ødlustum hia Gude / Giefins veitt laun / tymanleg og eilyf.

Í þridia maata / eigum vier ad giøra Godverkenn vegna Naungans.

Fyrst

Fyrst so vier komum honum til hialpar i hans aliggiande Naudsynium.

Par næst so hafi med voru epterdæme/ verde upphvattur til goodra verka.

I þridiu Grein so ad hann hneixlest ecke/ eda breite epter oss i illu. Ad sydustu so ad vier nidur þeggum og tilstoppum munna þeirra/ sem os lasta/ ef skie mætte þeir kinne so fyrer Guds Hialp ad leidrittast.

Hvad utheimtest til þess ad eitt verk meige reiknast gott og gude þægelegt?

Fyrst ad þad sie af gude Boded i hans heilaga Orde.

Þar næst/ ad þad giorest af Truudum manne/ fyrer innblastur Heilags Anda/ I goodre Meinyngu.

Huarnen kunna vor Goodverk Gude
ad Þóknast / Þar Þau eru ofull-
komenn og saurug?

Það kiemur fyrst til af Þui /
ad vier fyrer truna erum inn-
plantader Christo / hvor ed hilur
alla vora breste / med sinu fullkom-
na Riettlæte.

Þar næst / ad vier erum fy-
rer hans pynu og medalgongu /
forlykter vid Gud / og ordner
honum Þecker / Þar fyrer lætur
hann sier og eirnenn Þocknast
vor Goodverk.

Í Þridia maata / ad heilagur
Ande er hofundur ad vorum
Goodverkum / Þar fyrer hlytur
Það Gude ad Þocknast sem hann
sialfur innblæs.

Hingad til hefur talad vered um Sida-
lógmaaled; Enn hvad meinast fyrer
Það lógmaal sem Postulenn
kallar Truarennar
Lógmaal?

Evangelium. Hvad

Hvad er Evangelium?

Evangelium er naadar Predikun ut af Christo/ og Fyrerheit um andleg og eilyf giæde vegna hans Forbiemustu/ Peim giefen/ sem a hann trua.

Hvor er Summa og innehalld alls Evangelii?

Petta/ Svo elskade Gud Heimenn/ ad hann gaf vt sinn Eingietenn Son/ uppa Pad ad/ aller Peir sem a hann trua fyrerfaresst ecke/ Heldur hafe eilyst Lyf. Joh. 3/ 16.

Hvor er Mismunur A mille Lygmaalsins og Evangelii?

Pesse hinn sierlegaste/ ad logmaled uthetinter fullkomna hlydne/ af Peim sem hialpast vill:

Enn Evangelium einasta truna a JEsum Christum.

Løgmaled auglyser Syndernar/ skielfer og deider;

Enn Evangelium huggar og lyfgar.

Løgmaled hootar bølvan vegna Syndanna øllum mønnum.

Enn Evangelium yferlyfer Þvy ad madurenn fyrer Truna a Christum/ verde fry fra allre bølvan/ og ødlest Guds Naad/ fyrergiefning Syndanna/ riettlæted og eilyft Lyf.

Løgmaaled syner Goodverkenn enn giefur ecke krapta til ad framm kvæma Þau.

Enn

En Evangelium weiter Heilagann Anda/ fyrer hvors hialp vier giorum Goodverkenn.

Hvar er talad i Frædunum um Evangelium?

I Truarjatningunne.

Truarjatningenn.

Um hvad hendlar Truarjatningean?

Um Heil. Gnddomsins þrenning/ og hennar velgiorder vid oss mennena.

Kann Gud og Guddomleg Verk ad þeckiast med nþrgu moote?

Med tvennu moote.

Fyrst af Natturunne.
Þar næst af Guds Orde.

Hvad þeckia menn um Gud af Natturuhne?

Þad ad hann sie til/ eirn vys maattugur og riettsyn Gud/ sem

vilie ad menn giore gott / og fordest þad illa.

Hvar til þienar soddan?

Fyrst til þess / ad menn lifa hid itra skickanlega.

Þar næst / ad þeir leite epter Algiærdare Guds þeckingu / sier til Saaluhiaalpar.

Jþridia maata / ad þeir verde Oafsakanleger / ef ei so giora.

Hvad þeckia menn um Gud af hans Orde?

Hans Veru / Vilia / Verk og Velgiorninga.

Huar til þienar soddan þecking?

Til ad naa eilyfu Lyfe / Joh. 17.

Seig mier þa vtaf Guds Orde / hvad er Gud?

Gud er ein andleg Ve-

ra /

ra/ eilyf/ omælanleg/ alvitur/ almattug/ allstadar nalæg; hin Siaalfraadasta/ Sannordasta/ Riettvysasta/ Miskunsamasta/ og Godgiarnasta.

Er Gud eirn/ eda fleire?

Sa sanne Gud er ecke utann eirn/ so sem skrisad stendur; Heir Israel: Drotteinn vor Gud/ er eirn einungis Drotteinn/ Deut. 6/ 4.

Hvad kiemur Þa til Þess/ ad Þu seigest trua a Gud Fodur/ Guds Son/ og Gud H. Anda?

Þviad Þar eru Þriar adgreindar Persoonur i eirnre Guddomlegre veru;

Faderenn / Sonurenn / og Heilagur Ande.

Kantu ad bevysa mier / ad þar sieu þriar adgreindar Guddomsens Persoonur?

Ja; þui þegar Christur var skyrdur hroopade Faderenn sio Fyrsta Personan af Himne / seigiande: þesse er minn Elskulegur Sonur / i hvorium mier vel þoknast.

Christur / aunnur Persona Guddomsins / liet skyra sig i anne Jordan.

Og Heilagur Ande sio þridia Persona Guddomsins / kom ofann yfer haun i Diufu Lyking.

Er þa ecke riett sagt / ad þryr sieu Guderner / med þui ad þriar eru Persoonurnar?

Ney / helldur er þad riett

riett sagt / ad Gud sie eirn ad verunne / enn þrenuur ad Þersonunum.

Huad seiger Guds Ord þar um?

Þryr eru þeir / sem vitnisburdeun bera a himni / Faderenn / Orded og H. Audi; og þesser þryr eru eitt. 1 Joh. 5 / 7.

Huorneinn adgreinast Þersonur Gudddomsins?

Med utvortis og innvortis Audkiemningar teiknum.

Hvort er innvortis Audkiemningar teikn Fodursins?

Ad gieta Soneinn fra eilyfd til elyfdar.

Hvort

Hvort er innvortis Audkiennningarteikn Sonarens?

Ad verda gietenn af Fødurnum fra eilyfd til Eilyfdar.

Huort er invortis Audkiennningarteikn H. Anda?

Ad frammgaanga af Fødur og syne fra eilyfd til eilyfdar.

Hvor eru þau Jtre Audkiennningarteiknenn/ med hvorium Persoonurnar adgreiuast?

Utvortis Audkiennningarteikn Fødursins/ er Skøpunin.

Utvortis Audkiennningarteikn Sonarens er Endurlausnenn.

Ut=

Utvortis Audkiennin-garteikn H. Anda er Helgunenn.

Hefur Þa einsamall Faderenn skapad Þig/ einsamall Sonurenn endurleist Þig/ og einsamall Heilagur Ande helgad Þig?

Ney/ helldur eru Þesse Verkenn ollum Persoonunum Sameigenleg: Allar hafa skapad mig/ Allar hafa framkvæmt endurlausnar Verked/ og Allar hafa helgad mig.

Þui til einkast Þa huort verk fyrer sig helldur eirnre enn annari?

Þad skiedur epter tilhyfsan Guds Orda/ Þviad sierhuor Persouann hefur sig holldur i einu enn odrum openberad.

A Endurlausnenn og so ad tileinkast øllum Persoonunum?

Ja i Vissan maata/ Þo ei hafe

fe holded uppa sig teked / nie lided a þui pynu og Dauda / nema Sonurenn.

Eru þau innre Audkiennigarteiknenn / og svo Sameigenleg allum Personunum / eins og þau itre?

O Ney / þui einginn gietur Sonenn nema Faderenn / og eingenn verdur gietenn nema Sonuren / og eingenn er framgangande nema H. Ande.

Hvad margfalldur er saa Vilie Guds sem vier eigum ad þeckia af hans Orde?

Tvofalldur:

Fyrst riettlætis Vilie Guds / sem oss er i Logmalenu Auglystur um þad / hvad vier eigum ad giøra / og fordast.

Þar næst / Naadarvilie Guds / auglystur i Evangelio / um þad / hvad vier eigum ad trua.

Hvo-

Hverju vill Gud þa sierdeiles ad vier truum?

Þessu/ad hann hafe af skiærreiggad giefed oss sinn Son i Daudann/ og ad hann fyrergiefe oss Syndernar vegna hans Forþienustu/ og vilie hialpa oss sem eirn astudlegur Fader i allre Neid/ allt inn i eilyft Lyf/ Joh. 3/ 16. Psalm. 91/ 15.

Huar verdur berlega talad um Þennan Guds Vilia?

Christur seiger/ Þad er Vilie Fodursins/ sem mig sende/ ad hvor hann truer a Sonenn/ hafe eilyft Lyf/ og eg mun uppvekia hann a efsta Deige/ Joh. 6/ v. 40.

Eru margar Greinar Truar Jaatningarennar?

Þriar.

Fyrsta Greininn.

Um

Um hvad handlar fyrsta Grein Truarjatningarennar?

Um Skøpun og Vardveitslu allra hluta.

Hvornenn hlioodar fyrst a Greinenn?

Eg True a Gud Fødur almaattugann / Skapara Himins og Jardar.

Hvad er Gud Fader?

Hann er su fyrsta Persona Guddomsens / Skapare / Vardveitare og Stiornare allra Hluta.

Huar fyrer kallast su fyrsta Persona Guddomsens Fader?

Pui hun hefur i fra eilyfu

lyst gieted sinn Hiartans Son/ vorn lausnara.

Huad er Pad ad trua a Gud Fodur?

Pad er ecke einasta ad trua Pui sem Guds ord seiger um hans Personu/ Vilia/ Verk og Velgiorninga/ Helldur og eirnenn ad setia allt sitt Traust til hanns i Lyfe og Dauda.

Huar fyrer tileinkast Skopunenn sierdeilis Fodurnum?

Pui hann er su fyrsta Personann/ og so sem uppspretta alls Guddomsens.

Par næst/ so menn lære helldur ad giora Greinarmun Personanna/ med Pui

Hi-

Hinar hafa aumnur kiesie-mercke / af huorium þær kunna ad þeckiast: Synenum til einkast Endurlausnen; H. Anda Hellgunen.

Af huoriu kantu ad vita ad Gud sie almattugur?

Þui hann hefur skapad Himen og Jørd af aungvu Efne / og helldur ollum hlutum vid makt. Heb. 1/3.

Þui er þess so sierdeilislega gieted ad Gud sie almaattugur?

So ad vier sieum vissare um þad / hann giete hialpad oss i allre Neid / og frelsad fra øllu illu.

Mun hann og so hafa Vilia til ad hialpa oss?

O ja /

O ja/ þess vegna kallast hann og eirnenn vor Fader/ ad hann hefur fødurlegt Hiarta til vor: lyka so sem Faderenn er Børnunum liknsamur/ eins þa er Drottenn miskunsamur þeim sem hann ottast. Psal. 103/ 13.

Eru skapader hluter margslags?

Tvennslags: Syneleiger og Osyneleiger.

Hvorier eru þeir Synilegu?

Himen og Jord og allt hvad þar er inne.

Hvorier eru þeir Osynelegu?

Englarner.

Eru Englarner margslags?

Tvennslags: Gooder og Vonder.

Hvor-

Hvoria kallar Þu Gooda?

Þa sem stoodu stoduger i medskopudu Riettlæte / og ecke fiellu fraa Gude; Hvar fyrer Þeir eru nu so Stadfaster i Þui hiñu Gooda / Ad Þeir kunna ecke framar ad falla.

Hvoria af Einglunum kallar Þu Vonda?

Þaa sem ecke stoodu stoduger i Medskopudu Riettlæte og Heilagleika; So sem er Diofullann og aller hans Arar: Þess vegna vard Þeim nidurkastad i Helvyte / hvar Þeir munu pynast um alla Eilyfd.

Hvada Embætte hafa Þeir godu Englarner?

Þeirra Embætte er ad Þioona Gude / lofa hann og Vegsama; og ad hafa Giætslu og Umsioon A os monnunnn / so vier hrepum ecki i Olucku.

Hvor

Huor er su ypparsta Guds Syneleg Skiepna?

Maduren.

Hvornenn var Madurenn i Fyrstunne skapadur?

Hañ var skapadur epter Guds Mind og Lyking.

I hvoriu var su Guds Mind og Lyking innefalenn?

Fyrst var hun innefalenn i fullkomnenne Þeckingu GUDS og Gudlegra hluta.

Þar næst i Heilagleikanum og Riettlætenu.

I þridia mata i Odaudleglei-kanum.

Mun þesse Guds Mind hafa ut kvyslast fra Adam til hanns Efterkomenda?

Ney/ heldur forgieck hun strax sem hann fiell i Paradys.

Fædast þa aungver i Heimenn Gude lyker?

Æ Aungver/ þuiad vier erum

aller af syndsamiegu Sæde gietner/ og fæduſtum holld af holde.

Kunna menn nockuru tyma ad fa aftur Guds mind?

Ja/ Heilagur Ande tekur til ad rietta hana vid Afftur i skyrnennel/ og sydann meir og meir fyrer Daglegann vext og vidgang Þess Nya mansens / hia Þeim truudu/ allt Þar til hun i odru lyfe mun fullkomenn verda.

Hvorier eru Þeir hellstu Velgierningar Guds Fodurs vier til Handa?

Hann hefur skapad mig/ veitt mier ønd og lykama/ skin og Skilningar vit.

Hann hefur giefed mier Þad sem mig mest um vardar/ sinn elskulegann Son

JE-

JEsum Christum til Endurlausnar.

Hann vidhelldur mier/ og øllu Þui sem hann hefur giefed mier.

Hann veiter mier daglega forsorgun/ bæde fyrer Saal og Lyf.

Hann wardveiter mig fra Diøflenum og allre Olucku.

Huar fyrer giorer hann þetta?

Hann giører þad af sinne Fødurlegre og Gudlegre goodgirnd og Miskunnan allrar minnar Forþienustu og Verdskulldunar.

Huor er Þyn Skylldа aptur a moot vid Gud / fyrer alla hans Velgiorninga?

Eg a honum loſ og Þacker ad giora / Honum ad Þiona og hlyden ad vera.

Aunnur Greinen.

Um hvad hondlar Aunnur Grein Truarjatningarennar?

Um Endurlauſnena.

Huornen hliodar Þeſse Grein?

Eg trui a JEſum Chriſtum / ſon hans eingietenn Drottenn vorn ꝛc.

Hvad fyrer eirn er JEſus Chriſtus?

Hann er ſu Onnur Perſona Guddoomſens / Sannur Gud / og Sannur Madur.

Hvor-

Hvornen gietur Það vered að JEsus CHristus sie bæde Gud og Madur?

Það gietur so vered að Guds Sonur / su aunnur Persona Guddomsins stie nidur i Lyf Jomfru Mariu / og took Þar uppa sig manndomlega natturu fyrer H. Anda verkan / og fæddest svo af henne Sannur Gud og sannur madur.

Hvað er Það að trua a JEsum Christum Guds Son?

Það er ecke einasta að trua Þui sem Guds Ord seiger / um hans Personu / Vilia / Verk og Velgiorninga / helldur og &c.

Eru margar Natturur Christi?

Tvær/ Guddoomleg og Manndomleg.

Hvad meinar Þu fyrer Þa Manndoomlegu Naturuna Herrans Christi?

Hanns sal og lykama/ med ollum eigenlegleikum saalar og lykama.

Hvad meinar Þu fyrer Þa Guddoomlegu?

Guddomlega veru med Guddoomlegum Eigenlegleikum.

Af hvorium hefur Christur syna Guddomlega Natturu?

Af Gude synum Fødur

Er hann Þa gietenn eda skapadur?

Hann er gietenn/ enn ecke Skapadur? Hvad

Hvad nær skiede Pad?

Fyrer allar allder / þui hann er Fødurnum Sameilyfur / og hefur eckert upphaf.

Af hvorium hefur Christur syna Manndoomlegu Naturu?

Af sinne Mødur Maria.

Nær took Christur uppa sig Manndoomlega Naturu?

I tymans uppfillingu / þegar heimurenn hafde staded hierum siogur þusund Ar.

Eru þessar tvær Naatturur Christi Samteingdar syn a mille?

Ja.

Hvorneinn er Þeirra einingu vared?

Hun er soddann eitt dasamlegt Guds verk/ sem geingur yfer allann mannlegann skilning/ og eingenn Sameining Naaturlegra hluta/Jafnast vid hana.

Þui so?

Þuiad Þo Naattururnar Christi sieu miog Olykar syn A mille/ og hvor bihalde synum eigenlegleikum/ Þa samt eru Þær Þo fyrer utann allt innbirdis sambland/ edur um breityng eirnrar i Adra/ so naakvæmlega Samteigndar i eirnre Þersoonu/ Ad Þær kunnu ecke i Daudanum ad adgreinast/ hvar fyrer og eirnenn ad Þeirra Sameining mun og so blifa Oraskanleg ad eilyfu.

Er

Er Persónann Christi ein? eda fleire?

Ein er Persóonann Christi/ því Christur er ecke utann einn/ 1 Tim. 2. v. 5. 1 Cor. 8. v. 6.

Lyka so sem Saal og lykame er einn madur / so er Christur sannur Gud og sannur madur ein Persóona.

Huad þyder Nafned JEsus?

Það þyder Frelsara/ Endurlausnara / Saluhiaalpara.

A hvad minner þig þetta Nafn?

Það minner mig a alla Christi Forþienustu Velgiørninga mier veitta.

Allt hvad hann giørde bad giørde hann minna vegna; Hann var gieteinn og fæddur miña vegna; hañ var vmskorenn og skyrdur minna vegna; Hann uppfillti Løgmaled minna vegna; Hann var Freystadur pyndur hvdstryktur og pirnekryndur minna vegna; Hann var krossfestur Deiddur og grafenn minna vegna; Hann uppreis fra Daudum / uppstie til Himna og þetta allt minna vegna; Hann situr til Fødursins hægre Handar/

og

og bidur fyrer mig sinu Himneska Fødur oaflatanlega.

Hvor er sa ædste af ollum þessum velgiorningum / sem þier ma hellst ganga til Hiarta?

Sa / ad haun med uthellyngu syns heilaga Blods / og synum Saklausa Dauda og Pynu / betalade fyrer allar mynar Synder og forlykade mig vid sinn Himneska Fødur.

Huorneenn kann Pyna og Daude eirnar Personu ad vera fullgilldur betalingur fyrer allra manna Synder / og forhiena þar med eilyf Giarde?

Hvad þesse Persona Chri-

stur sem leid / var bæde Gud og madur / Þar fyrer / so sem Gud er omælanlegur og oendanlegur / so er og eirnenn verd og vikt-ugleike hanns Þynu omælanlegt / og oendanlegt / og hlaut Þuiad gilda meir enn Synda Sekt allra manna.

Hefur Þa Gud daed fyrer Þynar Synder?

Ad vysu hefur hann pynst og daed fyrer mynar og alls Heimsens Synder.

Kantu ad bevysa Þad af Guds Orde?

Ja / Þvi H. Aande seiger / ad Drotteinn dyrdarennar hafe verid krosfestur / 1. Cor. 2. v. 8.

Hofundur Lyfsens Deiddur / Act. 3. v. 15. Guds Sonur hafe giefed sig ut fyrer os / Gal. 2. v. 20. Og GUD hafe utvegad So-

Sofnudenn med synu Bloode/ Act. 20. v. 28.

Gud er eirn Ande/ hvornenn kunne hann Þa ad deya?

Þegar sagt Verdur ad Gud hafe pynst og daed/ meinast þar med (so sem adur er umgieted) Guds Sonur/ sem bæde var Gud og Madur; enn hann doo ecke i synum Guddome/ helldur i synum Manndoome.

Jeg vil ad Þu giorer enn Frekare utskyring Aa Øllu Þessu?

Saal og Lykame Guds Sónar voru honum so eigennleg/ so sem mier er myn Saal og mitt Lykame/ Þar fyrer/ hvad helst hann leid aa sinne Saalu og Lykama/ Þad leid all hans Persona/ og reiknast Þui pynann hans eins dyrmæt i Guds Auglite/ so sem sialf Natturann sio Guddomlega hefde hana lided/

Þvi ad baadar Nattururnar eru eins eigenlegar Christo.

Lyka so sem su pyna sem eg lyd/er mier eins eigenleg / og reiknast mier eins til / hvort helldur hun Þuingar Saal edur lykama / so og lyka var Christo sw Pina sem hann leid aa synum Manndomi eins eigenleg / so sem hann hefde lided hana i synum Guddome.

Hvor eru Þa hellstu rök til Þess / ad sagt verdur ad GUd hafe lided?

Þesse / ad Personan Christur sem leid / var GUD / og hanns Personulegleike var Guddomlegur.

Er GUd ecke oriettvys i Þvi / ad hann fordæmer Vantruada / fyrer hvorra Synder Christur hefur fullu belalad?

Ney: bui Þad hefur vered suo Aliktad i Raade heilagrar Gud-

Guddomsins þrenningar fra eilyfu Ad þeir einer skilldu Ristande Verda lausnargialldsens/ sem Christur Guds Sonur utlagde/ er villdu tilreikna sier hans Forþienustu med trunne.

Hvar til þiena þier aller Christi Velgiorningar?

Þeir þiena mier til Endurlausnar og Saluhialpar.

Fra hvoriu hefur Christur þig endurleist og frelsad?

Fra Syndunum/ Bølvan Løgmalsins/ GUDS Reide/ Daudanum Diøfulsins Vallde/ og eilyfre Fyrerdæmingu.

Hvada Giæde hefur hann þier utvegad Afftur A moot?

Guds

Guds Nad / fyrergiefning Syndanna / riettlæted / H. Anda / Frid Samviskunnar / og eilyft Lyf.

Med hvoriu hefur Christur endurleist dig?

Eige med Gulle nie Silfre / helldur med synu Heilaga og dyrmæta Bloode / og med synum saklausa Dauda og Pynu.

Til hvors hefur hann Endurleist dig?

Ecke til pess ad eg meige lifa og lata sem hollded vill / helldur ad eg skule vera hans eigenleg eign / piona honum i Heilagleika og og Riettlæte / elska hann / lo-

lofa hann og vegsama / og uppa það eg skule epter þetta Lyf / med honum lifa og rykia um alla Eilyfd.

Hvada Nafn er það Christur?

Það er Sama og Messias og þyder so miked sem Smurdur.

Var Christur Smurdur?

Ja / Psalm: 45. v. 8.

Epter hvore Natturunne var Christus smurdur?

Epter þeirre Mandomlegu.

Hvor smurde Christum?

Sa hryeine Gud.

Med hvoriu var Christur smurdur?

Med Gledennar Vidsmiøre / það er med H. Anda / Act. 10. v. 38.

Hvad þladest Christur med Smurningunne?

Alla Guddoomsens Eigennleg Leika.

Hvor-

Hvorier eru þeir Eigennlegleikar?

Allmætted/ Alviskann/ Allstadar nalægdenn/ lyfgunar kraptur-enn/ Gudleg tilbeidslunnar dyrkun / vallded ad fyrergiefa Syndernar af eigenn Mindugleika/ vallð til ad dæma Lifendur og Dauda.

Til hvors odladest Christur þessar Gafur / edur Guddomsens eigennleg Leika i Smurningunne?

So ad hann þessk roptuglegar eptir baadum Natturunum framkvæmde sitt Medalgongu Embætte Mannkinenu til gooda.

Er Margfallt Embætte Christi?

Þrefallt: Spamannlegt, Kiennemannlegt, og Kongslegt.

I hvoriu er þad Spamannlega innefaled?

Þad

Hvad er innefalet i Ords-
ins Prædikun edur opein-
beran þess Himneska Sam-
leika. Joh. 1. v. 18.

Handtierar Christur sitt Spamannlega
Embætte enn nu a þessum
Dögum?

Ja / Allt til heimsins Enda
handtierar hann hvad fyrer syna
þienara kiennemennena.

I hvoriu er hvad kiennemannle-
ga Embættid innefalet?

I því hann utlagde full-
komenn Betaling fyrer al-
lar vorar Synder med sin-
ne Saaru / Kvøl og kros-
sens Dauda.

Þar næst i því / ad hann
bidur sin Himneska Fødur /
syrer os o-aflatanlega /
Rom. 8. v. 34. I

I hvoriu er Þad Konunlega Embætted Christi innefaled?

I Stiornan hanns Maktarrykes / Naðarrykes / og Dyrðarrykes.

Framkvæmer Christur sit Medalgyngu Embætte effter baðum Natturunum?

Ja.

Er Ryked Christi Margfallt?

Þrefalldt.

Maktarryked / Naðarryked og Dyrðarryked.

Hvad er Maktar Ryked?

Það er velldugt Herradæme og stiorn yfer øllum hlutum Á Himne og Jørðu.

Hvad er Naðar Ryked Christi?

Það er Náðarsamleg Stiórnan og vardveitsla Christelegrar Kirkiu i þessum heime.

Fyrer hvor medal skiedur soddan?

Fyrer Orded og Sacramenten.

Med hvoriu mote?

Christur so sem eirn Volldugur Kongur og Høfud Safnadarens Lagar oll vor efni Gudi til Dyrdar og os til Saluhialpar.

Hvad gott hefur þu af þessare Stionan?

Riettlæti Frid og Fögnud i H. Anda / Rom. 14. v. 17.

Hvad

Hvad er Dyrdar Ryked Christi?

Yfirdrottnan allra wtvaldra A Himnum.

Er Stand Christi Margfalldt?

Tvofalldt.

Nidurlægingar Stand / og Upphafningar Stand.

Hvorre Naatturunne Christi Heirer til / bæde Nidurlægingar Standed og upphafningar Standed?

Peirre Manndomlegu.

Nær biriadest Nidurlægingar Standed?

A Fyrsta Augnablike Gietnadarins.

Nær endadest Pad?

Pegar hann vard lifande aptur i Grafenne.

I hvoriu var Nidurlægingar Standed Christi innefaled?

I Pui ad hann brukade ecke alltyd/

tyd / og ad ollu leite / med deilda Guddomsens Hating / Helldur lytclæckade sialfann sig / tokuppa sig mind eins Pions giordest odrum mønnum lykur og var ad Hegdan fundenn sem madur / Phil. 2. v. 7. 8.

Hvad meinar Pu fyrer Pa Guddomsins Haatign / sem Christur Hiellt sier fra ad bruka?

Fyrer hana meina eg Guddomsens eigennlegleika / so sem ad er / Almætted / Alvisan / og Allstadar nærverann.

Hvar fyrer gaf Christur sig i soddann Nidurlægingu?

Til Pess hann kinne ad lyda og deya / og frammkvæma so mannkinsins endurlausn.

Hvar fyrer er Christur daenn?

So ad hann frelsade oss fra Peim eilyfa Dauda.

Hvar-

Hvar fyrer er Christur grafen?

Fyrst so ad Par afsæest/ ad hann være sannarlega daen.

Par næst/ ad hann helgade vorar Grafer/ med vidkomu syns allra heilagasta Lykama.

I pridia maata so ad hann græfe med fier vorar Synder.

La Christur lei nge i Grpfenne?

Fra Pvi A Festudags Kvelded/ skemmu firer Soolarlag/ og Par til A Paskadags Morguenn snemma/ Pa hann reis upp fra Dandum.

Med hvorium Ordum er talad um Nidurlægingar Standed Christi i Truarjatningunne?

Med Pessum sierdeilis.

Pyn-

Pyndur under Pontio Pilato / krossfestur / deiddur og grafenn.

Nær biriadest upphafningar Standed Christi?

Pegar Pad fyrra endadest.

Nær fullkomnadest Pad?

Pegar hann settist til Fodurs sins Hægre Handar.

Hvad meinast fyrer Upphafningar-Standed Christi?

Su vegsamlega Haating / sem hann odladest effter Manndomenum / i sinne Uppriſu og Uppstigning / med fullkomenne og ævarande Brukun / allra Guddoomsens Eigenlegleika /

Med hvorium Ordum er talad um Upphafningar Standed Christi?

Pessum. Nidurstie hann til Helvytis / A Pridia Deige reis hann upp fra Daudum / upp-

stie hann til Himna / og situr til Guds Fedurs Hægre Handar/ Padann er hann komande ad dæma Lifendur og Dauda.

[Nær stie Christur nidur til Helvytis?

Strax sem hann hafde biriad sit Upphafningar-Stand.

Til hvørs stie Christur nidur til Helvites?

Ecke til ad lyda par nockrar Kvaler / eda beriast vid Diøfulenn. Helldur Fyrst / til ad hroosa volldugum sigre / yfer Diøflenum og synum Ovinum.

Par næst ad Auglysa synna Einvallds Mackt / yfer Lifendum og Daudum.

I þridia maata adskiel-
fa þa Fordæmdu med
ogn løgmaalsens og For-
dæmyngarennar.

Hvad framkvæmde Christur epter
syna Nidurstigning til
Helvytis?

Hann openberade sig lifande
fra Daudum oppriſen.

Er þad vyst ad Christur sie fra
Daudum uppriſenn?

Ja/ þad er oraskanlegur
sannleike / þvi þad hafa
vitnad og stadfest / bæde
GUD sialfur / so og eir-
nen Heilager menn og Ein-
lar.

Framseigdu mier Vidnisburd
H. Anda um uppriſu
Christi?

Eingillenn sagde til Kvennanna: hrædest ecke þier leited ad þeim Kross/ festa JEsu af Nazareth / hann er uppriſinn og er ecke hier. Og St. Paull seiger: Christur er utgiefenn fyrer vorar Synder / og uppriſenn oss til Riettlætis.

Hvort Gagn hofum vier af Christi Uppriſu?

Fyrſt uppreis hann / so ad hann auglyſte oss / ad hann hefde fullkomin sigur unnet / betalad fyrer vorar Synder / og utvegad oss þad sanna Riettlæte.

Þar næst / so ad hann færde oss i nyt sitt Riettlæ-

tel

te (Pad er alla synа Forpienustu Velgiorninga.)

I þridia mæta / so vier itrapte hans Uppriſu, upprysum andlega hier i Lyfe og A sydasta deigenn Grøfinnum til eilyfs Lyfs.

Var þad leinge sem Christur umgieckſt ad Øpru hvoriu / med synum lærre sveinum efftер þad hann uppreis fra Daudum?

I 40 Daga þar til hann uppstie til Himna.

Er Christur uppstigenn til Himna?

Ja.

Hvar fyrer stie Christur upp til Himna?

Fyrſt / svo ad hann fullkomnade sitt Upphafningar Stand med sinne seti-

til Fødursins hægre Handar.

Par næst / svo ad hann upplike fyrer oss Peirre Himnesku Paradys.

I Pridia mata / so ad hann være vor Aarnadar madur hia fødurnum.

I Fiorda mata / svo ad hann sende oss af Himnum ofann H. Anda.

Hvada Himen er Pad sem Christur stie upp til?

Ecke er Pad nockur skapadur synelegur eda takmarkadur Himen / helldur er Pad Himen Guds Almættes / allstadur nærveru og omælanlegrar hatignar.

Er Pa Christur ecke framar Nalægur hier A Jorunne? San-

Sannarlega er hann hier epter baadum Natturunum personulega nalægur, þui hann seigest vera hia oss alla Daga allt til veralldarennar Enda. Matth. 28. v. 20.

Hvad meinast fyrer hægre Hønd GUDS?

Dyrdarsamleg Hatign/ Makt og Stioornan Guds/ yfer ollum Skopudum Skiepnum.

Hvad merkest fyrer Setu Christi til Guds Hægre Handar?

Fullkomenn og ævarande Brukun Dyrdarsamlegrar GUDS Haatignar/ Maktar og Stiornunar yfer ollum Skopudum Skiepnum.

Hvorre Nagtturunne Christi tileinkast Þesse hans Seta til Fodursins Hægre Handar?

Þeirre Manndomlegu / þui hun kunne Ad hefiast / og Verda Jafn Þeirre Gudomlegu.

Hvad Gagn hefur þu af Setu Christi til Fodursins Hægre Handar?

Eg hefe þad Gagn af henne / ad hann sem volldugur Drottenn og Høfud safnadarens / verndar mig og frelsar / fra øllum minum Ovinum; Hann hlutast til med mier / so sem synum Andlegum lim ad eflast i øllu Godu / og giører mig um syder eilyflega Saluholpenn.

Mun Christur koma nockurn tyma aptur til vor af Himne?

Ja

Ja / hann mun koma A sydasta deige bersynelega i Mannsdoomlegre Asynd / med stærstu Makt Dyrd og Hatign / ad dæma alla menn Lyfs og Lidna.

Huar mun hann þa lopenberast?

I Skyum Himens.

Mun hann koma einsamall til Domsins?

Ney; helldur munu aller Heilager Englar med honum koma.

Hvornenn mun þad tilganga um Domenn A Sydasta deige?

Fyrst mun sa þryeine GUD fyrer Raustu og Verkan / Drottin vors JEsu Christi Uppvekia alla menn af Dauda / og giora þa sem þa Verda lifande / A einu Augnablike umskiptelega.

Þar næst mun vor Endurlausnare utsenda sýna Engla til ad samansafna ollum meñum fyrer sig ur fiorum aattum heimsins / og adgreina so þa vondu fra þeim goodu / setiande þa goodu sier til Hægre handar / enn hina til vinstre

I þridia maata mun hann uppsegia Domenn fyrst yfer þeim gudhræddu til hægre Handar soleides: komed þier Blessader myns Fodurs / &c.

Þar næst mun hann seigia til þeirra ogudlegu / fared fra mier Belvader i eilyfann elld. &c.

Gietur þu af þynum eigenn kroptum Or ded niotande JEsu Christi Velgiorninga?

O Ney.

Huornenn kantu þa ad hialpast? Hei-

Heilagur Ande stirker mig par til.

Hvar er talad um soddan t. Frædunum?

I pridiu Greinenne.

Pridia Greininn.

Um hvad handlar pridia Greinenn?

1. Um H. Anda/ hans Verk og Velgiorninga.
2. Um Christelega Kirkiu.
3. Um Fyrergiefning Syndanna.
4. Um holldsins uppriſu.
5. Um eilyft Lyf.

Leſtu mier upphafed A pridiu Greinenne?

Eg True a Heilagann Anda og ad sie. ꝛc.

Hvad er ßad ad trua A. H. Anda?

ßad er ecke einasta ad trua ßvi/ sem Guds Ord seiger/ um hans Persoonu Vilia/ Verk og Velgiorninga/ helldur og eirnenn ad setia allt sitt Traust til hañs bæde i Lyfe og dauda.

Hvad fyrer eirn er Heilagur Ande?

Hann er sw ßridia Persona Guddoomsens/ eirnar og himar sømu veru/ maktar/ og dyrdar med Fødur og Syne; framm-gangande af ßeim baadum.

Be-

Veyfsadu þad ad Heil. Ande framgange af Fodurnum?

Christur seiger/ þegar sa Huggarin kiemur/hvorn eg mun senda ydur af mynum Fodur/Sannleiksens Ande/ sem af Fodurnum frammgeingur.

Veyfsadu þad ad H. Ande fraunngaange af Synenum?

H. Ande kallast Ande muns Christi/ og Ande vara Christi/ og þegar Christur gaf Postulunum H. Anda/ blies hann a þa; Þar fyrer er þad oyst ad Heilagur Ande er af Christo framgangande.

Hvar fyrer kallast sw Þridia Persona Guddomsins sierdeilislega Ande?

Fyrst og fremst af þui/ ad

hun i outskyranlegann maata/ verdur blasinn af Fodur og Syne.

Par næst af þui/ hun er ein Andleg Vera.

I þridia maata af þui/ hun verkar andlegar Hræringar i hiortum mannanna.

Hvar fyrer kallast Ande Guds Heilagur?

Fyrst af þui hann er verulega Heilagur.

Par næst þess vegna ad hann er Hofundur þess rietta Heilagleika/ og giorer alla Truada heilaga.

Hvorier eru þeir hellstu Velgiorningar Heilags Anda/ sem hann hefur veitt þier?

Hann hefur kallad mig ur Ryke Diofulsins og i Ryked Christi. Hvad

Hvad meinar þu fyrer Ryke Diofulsins?

Skadlega Synda ydiu/ i reidennar Stande.

Er stand mansens margfallt?

Ferfallt.

1. Fullkomlegleikans Stand/ fyrer falled.
2. Yfertrodslunnar og reideñar Stand/ efter falled.
3. Vidriettingarennar stand fyrer Truna A JEsum Christum.
4. Dyrdarennar Stand effter þetta Lyf.

Hvada Ryke Christi er þad i hvort H. Ande hefur þig kallad?

Þad er fyrst Nadarryked hans hier i heime/ og sy-

sydann Dyrdar ryked annars heims.

I hvoriu er Kellun H. Anda innefalenn?

Hun er innefalenn i giæfturyku tilbode/ og innvortis hræringu/ til ad giora ydran/ og trua a JEsum Christum.

Huada Medal brukar H. Ande til ad kalla Mannenn?

Gudspiallanna kienningu edur Prædikun Evangelii.

Hvorjar eru fleire Velgiorder H. Anda/ sem hann hefur veitt þier og veiter?

Hann hefur Endurfædt mig.

Hann

Hann hefur upplyst mig med synum Astgiosum.

Hann helgar mig.

Hann vidheldur mier i Trunne.

Hann fyrergiefur mier Daglega Syndernar.

Hann veiter mier Huggun og Polenmmæde i motlætenun.

Hann mun uppvekia mig af Dauda / og giefa mier eilyft Lyf.

Hvornen er talad um Hetta i Truarjatningunne?

Helldur hefur H. Ande mig fyrer Gudspiallauna Kienning/ kallad og upplyst med synum astgiefum / helgad mig og vidhalded i riettre Tru. ꝛc.

I hvo-

I hvorju er endursædingenn innefalenn?

I upplysingu Skilningseins / og giøf Truarennar.

Huad gott hefur þu af Trunne / sem H. Ande hefur þier giefed?

Med henni tek eg Christum til myn og hans Riettlæte.

Huad meinar þu fyrer Christi Riettlæte?

Hans dyrmætu Forpienustu / það er / allt huad hann giorde og leid.

Til hvors viltu þólast Christi Riettlæte?

Eg vil bera það framm fyrer Drotten i mynu Hiarta / so sem Betaling fyrer mynar Synder / til ad stilla hanns Reide. Jeg vil

vil hafa Þad og eirnenn mier til Forſuars a mote aklegun Diſsfulſens/ Legmalſens/ og ſialfrar minnar Samviſku.

Huornenn kann Chriſti Riettlæte ad verda Þier til Forſvars?

Þui allt hvad hann giorde og leid/ Þad giorde hann og leid minna vegna/ hans Riettlæte er fullkomenn Betalingur fyrer allar mynar Synder.

Verdur Þu Þa Riettlatur fyrer Chriſti Riettlæte?

Ja.

I huoriu er Þyn Rietlæting innefalen?

I fyrergiefningu Syndanna/ og til einckan Chriſti Riettlætis.

Kantu ad bevyſa Þad ut af Guds Orde ad Chriſtur heire Þier til med ſynu Rettlæte?

O ja; Þui Postulenn vottar/ ad Christur Sie giordur oss af Gude til Vysdoms Riettlætis/ Helgunar og Endurlausnar. 1 Cor. 1/ 13. Og sialfur Endurlausnarenn seiger: So elskade Gud Heimen/ ad hann gaf ut sinn Eingietenn Son/ uppa ᵭad aller Þeir sem a hann trúa/ fortapest ecke/ heldur hafe eilyft Lyf. Joh. 3/ 16.

Huad uitheimtest af Þier til Þess/ ad Þu kunner ad verda Riettlatur og Saluholpen?

Sønn ydran og trú a JEsum Christum.

Trú marger Þartar Trugarennar?

Þryr.

Huor

Huor er sa fyrste?

Riett þecking a Gude og hans Dasemdum.

Huor er annar?

Samsinningen/ ad hallda þad allt satt ad vera/ sem Gud kienner oss i synu Orde.

Huor er sa þridie?

Sialft Trunadartraustid til Guds/ um Fyrergiefningu Syndanna/ vegna Christi Forþienustu.

Eru þeir aller riettruader/ sem Jata soddan Tru med munnenum?

Ney: Þui þar giefast marger Hræsnarar/ sem nalægast Gud med vorunum/ enn þeirra Hiarta/ er þar langt fra. Esa. 29/ 13.

Hvornenn kann og þa ad vita/ huort eirn er riettruadur?

Sa sem Jatar þa riettu tru med munnenum/ og lifer epter

Guds

Guds Orda Reglu / hann er ad nyiunum Dome riettruadur / þui vont trie kann ecke ad bera godan avøxt. Matth: 7 / 18.

Huad giorer H. Ande þegar hann upplyser mannen?

Hann fræder hann i Saluhialplegre þeckingu Guds Orda / og pryder med sínum astgiofum.

Huoriar eru þær hellstu astgiafer H. Anda?

Kad er Truen og hennar avexter / so sem er kiærleike / hogværd / lytelæte / þolermæde / bænræckne / miskunseme / og adrar þuilykar digder og dader.

Huad meinast fyrer Helgun H. Anda?

(Allar nadar velgiorder H. Anda kallast ad sønnu Helgun / enn) Fyrer hana meinast sierdeilislega andleg Endurnyung mannsens.

I huor

I huorju er hyn Endurnyung innefalenn?

Hun er fyrst innefalenn i daglegre deidingu þess gamla Mansens.

Þar næst i lyfgun þess nya Mansens.

Huad er þad ad deida þann gamla Mannen?

Þad er ad aptra fier sialfum daglega / i þui ad huxa tala og giora þad sem illt er.

Huad er ad lyfga þann nya Mannen?

Það er ad leggia allt Kapp a/ ad vaxa og þroast ætyd meir og meir i ollum digdum og dadum allt til æfelocka.

Þetta eru verk eins truads mannshuornenn tileinkast þau þa H. Anda?

Hei-

Heilagur Ande er Hofundur ad þessum verckum og hialpar mannenum og so til ad fraukvæma þau.

Nær biriade H. Ande fyrst ad audsyna þier syna Velgiørninga?

I Skyrnenne.

Helldur hann so daglega afram i þui ad hialpa þier?

O Ja; þuiad fyrer Orded/ og kvolldmaltyd JEsu Christi/ nærer hann andlegt Lyf minnar Salar; og so opt sem eg fell i daudlegar Synder/ kallar hann mig Myskunsamlega aptur til nadarennar/ og giefur mier sann ydrande Hiarta; Hialpar mier so til ad umfadma Christi Riettlæte med Trunne/ og ad lifa þar epter i Endurnyungu Lyfdaganna.

Huor-

Hvornen ferdu ad umfadma Christi Riettlæte?

Jeg true Þvi ad Christur hafe fyrer mig lided / og reikna alla hans Forþienustu myna; treiste so Gude Efunarlaust til þess / ad hann af Naad sinne / giefe mier Þad allt kuytt vegna hennar / sem eg hefe honum Á motebroted / og ad hann giore mig eirnen niotaude allra þeirra Giæda / sem Christur hefur mier med sinne Pynu og Dauda utvegad.

Hvad er Þad sem menn kalla Fryvilia?

Þad er Kroptugt Sialfræde / ad giora eitt heldur enn annad; item ad giora og giora ecke / Þad sem hugskoted tilvysar / og er i Mannsens vallde.

Huar Á soddan Fryvilie Mannsens Heima?

Hann A fyrst Heima i Natturlegum Efnum / so sem ad vaka og sofa / Sitia og Standa / eta og drecka.

Par næst i veralldlegum utriettingum og Hustiornar umsyslan; so sem / ad kaupa og selia / heia Stryd og hallda doma; lifa i einlyfe / og innganga hionaband.

I pridia maata a hann heima i morgum sidferdis haattum; So sem / ad lifa Skickanlega / vera goodvikenn vid Naunganu / meida hann ecke; og par puert a moote / ad liuga og stela / fremia Saurlifnad / og puiumlykt.

I fiorda maata a Fryvilien heima i itre Heilagleikans at hofnum / so sem / ad sækia Messu / vera vid tyder / heira / lesa / og ihuga Guds Ord af eigen-

le-

legre fysn og natturunnar inn-blæstre.

Mun Þad og so i vallde og Fryvilia Þess sem er vantruadur/ ad snua sier til Drottens; giora sanna ydran / trua a JEsum Christum; akalla Gud i Anda og Sannleika; forakta Þessa heims dalæte; og stunda epter eilyfu Lyfe?

O ney: Þui vier erum ecke hæfeleiger af oss sialfum nockud gott ad Þeinckia / so sem af oss sialfum til/ helldur huad vier megnum/ Þad er af Gude 2 Cor. 3/ v. 5. Gud er sa sem verckar i oss bæde vilian og matten / Phil. 2/ 13.

Er Þui eins hattad um vanmaatt Fryvilians hia truudum/ og vantruudum i andlegum Efnum?

Ney; Þui Fryvilienn er langtum meire hia truudum enn vantruudum/ so ad truadur madur hefur sialfræde og krapta/ jafnvel

i andlegum efnum/ framm yfer Þann vantruada ad æfa sig i digdum/ og halda afram i Gudræcknenne/ enn soddan krapta til hins goda hefur hann ei af Natturunne/ heldur af Nadenne.

Um huad ertu skilldugur Heil. Anda fyrer hans astgiafer og Velgiorninga?

Um elsku/ hlydne og þacklæte.

Huad er Christeleg Kirckia?

Hun er sofnudur Guds Barna i þessum heime/ sem halda vid hreinan lærdom Evangelii/ og bruka Sacramenten riettelega.

Huornenn kann Christeleg Kirckia ad kallast Heilog/ þar aller menn eru Synduger i þessu Lyfe?

Hei-

Heilog kallaſt hun þeſſ vegna/ ad þeir Gudhræddu/ ſem i henne lifa/ eru Iklædder Chriſti heilagleika og riettlæte fyrer trunna/ og ſyna a ſier gott og ſkickanlegt framferde.

Huar fyrer kallaſt Chriſteleg Kirckia almennleg?

Þuiad vor Herra hefur boded/ ad Evangelium ſkylde prædikaſt almennilega fyrer ollum monnum; og hanns Chriſtne er og ſo utbreidd um allann Heimenn.

Huornenn ſundurdeileſt Chriſteleg Kirckia?

Fyrſt er aunnur ſtridande hier a Jordunne/ aunnur Sigre hroſande a Himnum.

Þar næſt/ er aunnur Synileg i þeſſum Heime/ aunnur Osynileg.

Vid huorn helldur su bardaga fem stryder hier a Jordunne?

Vid Diofulenn / Hollded / og Heimen.

Huad meinar Pu fyrer Pa Synelegu Christi Kirckiu?

Sambland af illum monnum og godum / sem Jata Somutru og bruka somu Sacramenta / epter Guds Orda hliodan.

Hvad meinar Pu fyrer Pa Osynelegu Guds Christne hier i Heime?

Alla Riettruada / edur samneite heilagra / huorra innvortis Hiartalag / eingen Sier utan Gud alleina / Vvi hann Pecker Syna. 2 Tim. 2. v. 19.

Hvarfyrer kallast Christeleg Kirckia samneite Heilagra?

Pess vegna / ad Lyka so sem Par er stodug Samteinging og Eining A mille allra Lykamans Lima / so eru og aller Riet-

ettruader eitt i Christo / þo þeir sieu langt hvorfra edrum: þeir hafa eina Tru / eina Skyrn / og einn Gud: þeir bidia hvorier fyrer edrum / og hafa / hvor med edrum epterlangan til eilyfs Lyfs.

Hvor eru þau riettu audkienningar Teikn Christelegrar Kirkiu?

1. Hrein og klar Prædikun Guds Orda.
2. Sacramentanna rietteleg Handtiering.

Huor er Hpfud Christelegrar Kirckiu?

JEsus Christus er Hofud Safnadarens / enn aller Riettruader eru Limerner.

Hvort er þad Medal / sem H. Ande hellst brukar / til ad hughreista Guds Born sem vita sig hafa stigt Gud med synum Afbrotum?

Fyrergiefning Syndanna.

Truer þu ad Gud fyrergiefe þier þynar Synder?-

Ja þui true eg/ ad so opt sem eg giore ydran/og bid Gud audmiuklega ad Fyrergiefa mier mynar Synder/vegna Forþiemustu JEsu Christi/ þa fyrergiefur hann mier þær.

Þarftu opt ad bidia Gud um Fyrergiefning þinna Synda?

O Ja/ daglega/ og opt a huorium deige/ þuiad eg Syndga oaflatanlega bæde hid innra og itra.

Bevysadu þad af Orde Drottens/ ad Gud vilie fyrergiefa þier allar þynar Synder?

Þo-

Postulenn seiger: Þessum Christo bera aller Spaamenn Vitne/ ad fyrer hans Nafn fae þeir aller Syndanna Fyrergiefning/ sem a hann trua. Act. 10/43.

Fa þeir veiktruudir eirnen Fyrergiefning Syndanna hia Gude vegna Christi?

O ja: Þuiad Gud vill ei sundurbriota þañ marda Reirleggenn/ og ei utslokva þañ riukanda hørkveikenn. Matth. 12/20.

Huad utheimtest af mannenum til þess/ ad hann fae Fyrergiefniug Syndanna hia Gude?

Sonn ydran/ og elsku-

fullt trunadar Trauſt til hans/ ad hann vilie Syndernar fyrergiefa vegna Forþienuſtu ſyns Sonar.

Huornenn er þad møgulegt/ ad Gud virde ſuo mikels Truna/ ad hann vegna hennar fyrergiefe mannenum Syndernar?

Truenn i Sialfre ſier/ er eige þeſſ verdug/ þui hun er opt veik og laſinn/ ſem eirn marenn Reir/ helldur þad/ ſem hun umfadmar/ ſem er Chriſtur med allre ſinne Forþienuſtu. Af þui ad Truenn er ſo ſem medal edur hond/ ſem tekur til ſyn þa dyrmætn Guds Almuſu Chriſtum/ þar fyrer tileinkaſt henne ſa kraptur/ ſem riettlæte vors lausnara hefur i Sier.

Huad knyr þa Gud til þeſſ ad fyrergiefa Syndernar?

Hans

Hans ſialfs Myſkunſeme / og JEſu Chriſti Forpienuſta og Fyrerbon.

Huad Parf ad bidia Gud ſo Praalega um Fyrergiefing Syndanna / er Pad ecke nog ad giora Pad ſeinaſt under Pad madur deyr / og fa ſo kuyttun uppa allt i einu?

Sa er manna heimſkaſtur / ſem ſlær Pvi a freſt / ad bidia um Fyrergiefuing ſinna Synda / Pui ſo leinge er Gud honum reidur / og Oluckann hangande yfer hans Hofde; Par med veit eingenn / a huorre Stundu Daudenn kann ad ſvipta honum i burtu / og ef hann deyr okvyttur vid Gud / um Syndernar / Pa er hans Saala ſtrax i Kvolunum / huadan engvrar Endurlauſnar er von.

Huad er Dauden?

Dauden er adſkilnadur Sa-

lar og Lykama/ sem skiedur vegna Syndanna þui verdlaun Syndarenar er Dauden. Rom. 6.

Huad verdur af Lykamanum/ þegar madurenn deyr?

Hann hnygur til Jardarennar af hvorre hann var i fyrstunne Skapadur.

Huad verdur af Salunne?

Saler þeirra Gudhræddu verda færdar af Einglum Guds i eilyfa Sælu/ enn Saler ogudlegra fara til Helvytes.

Huornenn mun Fara um þinn Lykama i Jordunne?

Hann mun rotna/ og verda ad dupte.

Ver-

Verdur hann þeirre forrotnan leinge underorpenn?

Allt til Dominadags.

Huad mun þa skie?

Þa mun minn Endurlausnare uppvekia minn Lykama af Grøfenne og samteingia honum aptur Saalena.

Vevyssadu vad af Guds Orde/ ad bæde þu og aller Menn adrer/ munu uppryssa a a sydasta Deige?

Sialfur Christur seiger: Su stund mun koma/ ad aller þeir sem i Grøfunum liggia/ munu heira Raust Mannsens Sonar/ og munu þeir sem gott hafa giort framm ganga til Lyffens

Uppriſu/ og Peir ſem illt hafa giort/ til Domſens Uppriſu. Joh. 5/28. 29.

Færdu i Uppriſunne aptur Þann ſama Lykama/ ſem Þu hefur hier haft?

Ja.

Verdur hann Þa eins a ſig komen/ og hann er nu?

Ney; Hann verdur forklaradur eins og Lykame myns Endurlauſnara JEſu Chriſti/ Phil. 3/ 21.

Munu Þeir og eirnenn fa ſinnu Lykame aptur i Uppriſunne/ ſem hier hafa vered brender til Øſku/ eda uppetner af villu Dyrum/ Fuglum og Fiſkum Siafarens?

Ja/ Þui Þeir verda adbupte um Syder/ eins og hiner/ ſem i Jordunne hafa rotnad/ Þar fyrer er Gude eins hægt ad gieſa Þeim aptur ſinnu Lykame. Job. 19/ 26. 27. Apoc. 20/ 13.

I huo-

I hvoriu mun farsælld eilyfs Lyfs verda innefalenn?

Fyrst mun hun verda innefalenn i unnmarsamlegre Sion Guds um alla eilyfd.

Þar næst / i þui / ad fa ad niota Synilegrar og hinnar allra Sætustu nalægdar JEsu Christi.

I þridia maata mun hun verda innefalenn i listelegustu umgeingne med Guds Einglum og Utvoldum mønnum um alla eilyfd.

I fiorda maata i Dyrdarsamlegum gafum og giædum Salar og Lykama.

Huo-

Hvorium gafum og giædum mun Þa Saalen prydd verda?

Hun mun verda fullkomenn bædi ad skilningnum / i Því ad Þeckia GUD / so og eirnen Viliannum i Því ad elska GUD.

Hvornenn mun Þinn forklaarade Lykameverda Af sig komenn i Eilyfu Lyfe?

Hann mun verda andlegur / Odaudlegur / og liomandi.

Kunna menn ad fa nockurn Smeck af Farsælld Eilyfs Lyfs i Þessu Lyfe?

Ja.

Huornenn skiedur Það?

Þegar vier Þeckium GUD af hans Orde / og endurnæruftum af hans Miskunsemi i Christo JEsu / og formerckium so hugsvolun H. Anda i Allskins Motlæti.

Ertu so fullkomenn i Trunne um allt Þetta sem Þu villder / og Þu Att ad vera?

O ney:

O Ney: Langt fiærre.

Huad villtu Þa tilgiora. so Þyn tru efleſt/ og Þu fullkomnare verder?

Eg vil bidia GUd Þar um Oaflatanlega.

Hvort er Þad beſta Bænarform / ſem Þu villt Þar til bruka;

Fader vor / ꝛc.

Drottenleg Bæn.

Hvarfyrer kallaſt FADER VOR/ Drottenleg Bæn?

Þviad Sialfur Drotten vor JEſus Chriſtur / hefur hana ſamſett.

Er FADER VOR merckelegre Bæn enn adrar Bæner?

Vyſt er hun merckelegre/ Þar fyrer Skilldu menn hafa hana yfer ſem optaſt med Hiartanlegre Andackt/ og Enda med henne alltyd ſynar Bænagiorder.

Ein

Enn meiga menn Þa ecke eg so bidia GUD med Ordum bænar Ordum enn Þeim fem Standa i FADER VOR?

Sannarlega meiga Þeir Þad/ nær Þau eru somu Meiningar og epter hennar Forme Logud/ Þvi Þad hefur so verid venia i Christelegre Kirckiu alla Daga.

Hvad er Þad. sem oss ma hellst Afysa til Þess ad bidia GUD?

Fyrst Þad/ ad GUD hefur oss Þad allvyda boded. Ps. 5. v. 15. Þar næst erum vier Heilmorgum eimdum underorpner / og Þurfum Þvi so margs vid/ bæde i andlegann og Lykamlegann mata.

I Þridia mata meigum vier vita Þad fyrer ryst ad GUD bænheirer os / epter synu Loforde / ef vier bidium hann riettelega Ps. 145. v. 18. 19.

I Flor-

I Fiorda maata er Þad efne til hinnar mestu ogiæfu / bæde i Audlegum og Lykamlegum sekum/ ad forsoma Bænena.

I Fimta maata hofum vier dæmi sialfs Christi / og allra Heilagra ad Þeir hafa iduglega beded.

I Siotta mata færer Bæneñ med sier Outseiganlegar Nytsemder.

Framteldu mier nockrar Þær hellstu nytsemder Bænarenar?

Sa sem bidur Gud idu-glega.

Hann audsyner Gudi Þa Þægelegustu dyrkun og Þionustu.

Hann ødlast rykuglega ibud H. Anda.

Hann

Hann fryast fra Holl-
dlegu Andvaraleise / og
Margskins synda Olucku.
Hann kiemst i meiri skil-
ning um Guds Vilia og
Heimuglegann Vysdom.
Hann eflist i Trumne kiær-
leikanum Politinmædenne
audmiktesne/ og Ollum go-
dum Digdum.
Hann ødlast sigur i öl-
lum Freistingnm/ sem Diø-
fullenn/ holldsed og heimu-
renn plaagar hann med.
Hann verdur Gudi/ og
Gud honum innlyfadur /
hvar fyrer og eirnenn / ad
Drottenn bænheirer hann
giarnann/ so sem sinn hyd
geingenn vin.

Kan-

Kantu ad giefa Bænenne nockra ærutilla/ sem synu Henar gagnsemder?

Ja.

Bænenn er Samtal vid Gud.
Likell ad Himnaryke.
Openberan Gudlegra leindar Doma.
Himneskt Indæle.
Digdanna Fosturmooder.
Yfervinning Lastanna.
Lækkning Salarennar.
Hialp i Vanmættenum
Sæde Blessunarennar.
Alldeñgardur Farsælldareñar.
Aukning Truarennar.
Stod Vonarennar.
Kiærleikans Mooder.
Braut Riettlætesens.
Stirking Skyrlyfesens.
Pryde Heilagleikans.
Upptendran Guddræknennar.
Lios Viskunnar

Hres-

Hressing Giedsmunanna.
Fognudur Hiartans.
Fridarens Grundvallan
Lytelatesens Mælesnura.
Næring Polemmædennar
Utryming Diofulsens
Huggun hrelldra.
Kiæte Riettlatra.
Hiastod Nidnrpriktra.
Hugsvølun Nandstaddra.
Hvyld Preittra
Skart Samviskunnar.
Sætleg Daudans linun.
Forsmeckur Pess eilyfa Lyfsens.

Er Bænen margfolld?

Ferfolld. Umbeidne: Afbeidne: Fyrerbeidne: og Packargiord. 1 Tim. 2. v. 1.

Hvorn eiga menn ad bidia?

Gud

Gud Fødur/ Guds Son Jesum Christum/ og Gud H. Anda.

Um hvad eiga menn ad bidia?

Peir eiga epter Guds Orde/ og Dæmum heilagra/ ad bidia Gud um alla Naudsynlega hluti andlega og Lykamlega.

Eiga menn med Sama hætte ad bidia um Andlega og Lykamlega hluti?

Ney: Helldur eiga peir ad bidia um Andlega/ An Fororðs/ enn-um Lykamlega med Fororde/ ef pad sie Gude til Dyrdar/ og peim sialfum til Goda.

Um

Um hvad skal madur bidia Gud optast og allra hellst?

Um H. Anda / ad hann styre honum og stiorne / og efle til alls Goods.

Par næst um Fyrergiefning Syndanna og Auking allra Dygda og Mastkosta.

Fyrer huorium eiga menn ad bidia?

Fyrer ollum monnum Vinum og Ovinum / enn Þo sierdeilis Kongenum og Odru yfervallde / item Børnum og Forellrum / og þeim sem eru Naudstadder.

Fyrer hvad attu sierdeilis Gude ad þacka?

Fy-

Fyrer það / að Faderen hefur gifed sín Son i Daudann / fyrer mig; Sonuren hefur lided þær stædstu Kvaler / og lated Lyfed minna vegna. H. Ande hefur giefed mier að þeckia og þacka / þessa storu Guds Velgiorninga / og færer mier þa i nyt fyrer Orded og Sacramenten.

Hvað Opt attu að bidia GUð?

Allum þeim stundum / sem Mogulegt er / enn þo sierdeilis kvølld og Morgna / item fyrer og epter Maaltyd.

I hvorium stodum eiga menn helst að bidia GUD?

I synum Hvilurumum / i Kirkiunne / og hvar sem þeir eru

Stadder / skulu þeir andvarpa til Drottens. *NB.*

Þa bænheirer Gud hellst / þegar madur midt i synum Embættes Utriettingum / andvarpar til hans þraalega Nootr og Dag / um þad sem hann vill fa.

Hvornenn A Madur ad skicka sier med synar Bæner / so ad hann verde bænheirdur?

Fyrst skal hann giera ydran fyrer synar Synder / og skilia sig vid þær.

Þar næst skal hann bidia Gud / audmiuklega; andaktuglega og stadfastlega.

I þridia mata i Nafni JEsu Christi.

I Fiorda mata A hann ad hafa Efuuarlaust trunadartraust til Guds um Bænheirsluna.

I Fimta maata skal hann vera þolenmodur / og giefa sig alldun-

dungis fangenn under Guds Vilia / hvornen sem hann vill med hann fara.

So formercke eg Barn mitt/ ad Þu helldur miked af Þolenmædenne?

Ja ad vysu/ þviad hun hefgar þann sem bidur i Guds Anglite/ og flyter Bænheirslunne.

Hvornen kiemur þad til?

Þvi þegar eirn Christenn madur umber vel krossenn / andvarpar þrasega/ an mot þroa i Giedenu/ þa kiemur þad af Ást og undergiefne vid Gud; Hvad þegar sa allra hædste finnur og formercker/ hræreſt hann af cñ stærre elsku / medaumkan og Fúsleika til ad bænheira ; Hans Hiarta brestur þa i sundur af Elskunne / so hann hlytur þeim sama Manne miskunsamur ad vera / Jer. 31. v. 20.

Gud hefur synt oss nockra afmalan sinna Giedsmuna A Forelldrunum: Þad Barned sem umber Þolenmodlega agann/ og firtest ecke/ nær Þad verdur tiptad/ Þad innvinnur sier Hia Fodur og Modur meire elsku/ og fær helldur syna Bæn enn hitt/ sem Tidum meglar og syner A sier reidesvip.

Hvad er Þad ad bidia i JEsu Nafne?

Þad er ad bidia Gud ad lata sig niota JEsu Christi Forbiennustu og Fyrerboonar/ og bænheira sig vegna hennar.

Mattu bidia Gud um allt hvad Þu fær lyngun til?

Ney. Þvi Þad geingur so til fyrer mier i Þessu haleita Verecke/ sem Vernuhum i Lykamlegum efnum ad Þau breka opt um Þad/ sem Þeim er Jafnvel til

Ska-

Skuda/ og stiggia Þarmed syna Forelldra; So vill holld og blod giarnan hafa sinn Vilia / sem er opt skadlegur og Gude Amote / Gal. 5. v. 17.

Þar fyrer eiga menn ad bidia um Þad sem Guds menn hafa beded/ og Þeir kunna af Guds Orde ad slutta/ ad ecke er Amote hans Dyrd og Þeirra Velferd.

Huornen hliodar Drottennleg Bæn?

Fader vor Þu sem ert Ahimnum/ &c.

Hvornenn sundurskiptist hun?

I Þria Parta: Nefnielega / Inngangenn / Sio Bænernar / og nidurlæged.

Hvad innehelldur Drottenleg Bæn?

Hun innehelldur alla þa hluti / um hvoria vier eigum GUD ad bidia.

Hvad merkist fyrer Fodur þegar eg seige Fader Vor?

Öll Heilog Guddomsens þrenning.

Hvad a ad skiliast fyrer Himenen A hvorium þesse vor Fader er?

Oendanleg hatign/dyrd Almætte / Alvissa og allstadar nalægd Guds; so sem eg segdi. Fader vor/ þu sem ert Almattugur / Alvitur og Allstadar nalægur.

Er Gud allstadar?

Ja.

Hvat-

Hvar fyrer seigest þā ad GUD sie heldur A Himne enn A Jordu?

Fyrst af þvi ad H. Ritning kallar Guds Bustad almennelega Himin.

Par næst þviad þecking Guds Hatignar og veru er meire hia Einglunum og Utvoldum Salum A Himnum / enn hia Truudum hier a Jordunne.

I Þridia maata af þui hañ hefur af Himnum mest opennberad dyrd Sinnar Nalægdar.

I Fiorda maata / so vier innbirlum oss ecke neitt um GUD / þad sem er audvirdelegt Jardlegt edur holldlegt / helldur allt Himneskt og Guddomlegt.

I Fimta maata / so oss komi i hug ad vort rietta Heimile sie a Himnum og hefum þui þess helldur vora Hiartans Girnd og

Þaucka til Þess sem er andlegt og Himneskt.

A hvad minner oss Þetta Nafn FADER?

Það minner oss Aelsku gied Guds til vor / og eikur vort Hiartans Traust til hans/ad hann vilie bænheira oss / sem astkiær Fader syn Børn.

Því seigum vier FADER Vor / enn ecke Fader minn?

Þetta Ord Vor / a ad minna oss A Það / ad vier erum aller Brædur og Sistur i Christo/ og eigum Þar fyrer Hiartanlega ad elskast og hvor Odrum Goods ad Unna.

Huar fyrer kallast allar Personur Guddomsens Fader?

Fyrst vegna Þeirrar Fodurke-

legrar Elsku / sem allar Perso nurnar hafa Jafnt Aoss.

Par næst vegna Peirra Fo durlegra Velgiorninga / sem al lar hafa eirnenn Jafnt veitt oss / so sem er Skøpunen / Forsorgu nen / Endurfædingenn / Arfleid slann / og adrer fleire.

Um hvad er bedet i Fader Vor?

Alla Andlega og Lykamlega Hlute / sem ecki ma an vera.

Hvad margslags eru Peir andlegu Hluterner / sem um er bedet i Fader Vor?

Tvennslags.

Sumer ahræra Guds Dyrd: Sumer vora Saalarvelferd.

I hvorium Bænum er bedet um Pa sem ahræra Guds Dyrd?

Premur Peim Fyrstu.

Enn um Pa sem ahræra vora Salar Velferd?

I Fiuttu / Siottu og Siounda.

Enn hvar er beded um Lykamlegar Naudsyniar?

I Fiordu Bæn.

Lestu fyrstu Bæn i Fader vor?

Helgest Pitt Nafn.

Hvvd meinast hier fyrer Guds Nafn?

Gud sialfur / hans Dyrd / Eigenlegleikar / Verck og Velgiorningar.

Hvad er Pad ad helga Guds Nafn?

Pad er ad lofa og vegsama Gud ut af hans Eigenlegleikum Verkum og Velgiorningum.

Er Guds Nafn ecke heilagt?

Vist

Byst er þad i sialfu sier heilagt.

Um hvad bidium vier þa i þessare Bæn?

Ad þad mætte og eirnen helgast vor A Medal.

Huornen helgast Guds Nafn vor A Medal?

Þegar Guds Ord kiennest riettelega / og vier epter þvi Lifum Heilaglega / so sem Guds Børnum ber og hæfer.

Enn; med hvoriu mote vanhelgast Guds Nafn?

Med rangre Ordsens Kienningu og ogudlegum Lifnade.

Framseigdu adra Bæn i Fader vor?

Tilkome þitt Ryke.

Huada Guds Ryke er Þad sem vier bidium hier ad kome til vor?

Hans Maktarryke/ Nadarryki og Dyrdarryke.

Kiemur ecke Guds Ryke af sialfu sier til?

Ad vysu giorer þad so.

Hvor er þa Meiningenn/ Þegar vier bidium ad Þad kome til vor?

Vier vilium ad Þad aukest og blomgest alltyd meir og meir vor A Medal.

Huornen kiemur Guds Maktarryke til vor i Þann maata?

Þegar Gud hialpar volldugleg synum Bornum i Neidenne/

ne / og nidur þricker þeirra Ovinum.

Huornenn kiemur Guds Nadarryke til vor?

Þegar Nadarverkaner H. Anda i oss / og A Medal vor / fa luckulegann Framgang.

Huad meinar þu fyrer Þær Naadarverckaner H. Anda?

Mansens Umvendan / Upplysing / Helgun og annad fleira / sem adur er upptaled i þridiu Greinenne.

Hnornenn kiemur Guds Dyrdar ryke til vor?

Þegar vier ad fidustu edlustum eilyft Lyf / huar Gud verdur allt i Ollum.

Lestu mier þridiu Bæn.

Verde þinn Vilie so A Jordu sem A Himne.

Huada Vilie Guds er þad / sem vier bidium hier ad skie skule?

(Ecke er þad hanns almættes Vilie / hvorium eingenn kann ad mootstanda/ helldur) hans Naadar Vilie.

Huor er Guds Naadar Vilie?

Ad þad skule allt framkvæmast af oss og i oss/ sem hann hefur boded i synu Orde.

Huad er þad Sierdellis?

Dagleg ydran fyrer Syndernar: Elskusullt Traust til Guds um Syndanna Fyrergiefning: Og sr felld Kostgiæfne ad giora þad Gooda / og fordast þad

Voll-

Vonda; med volenndmæde i Krosse og Motgange.

Huad er Pad ad lyda Polenn-modlega?

Pad er ecke ad vera so sem Stockur eda Steirn/ og giefa sig ad aungre kvol eda Pynu; Helldur ad vera med goodu Giede under Krossenum / knurra ecke/ nie murra A moote Gude / efa ecke hanns Fodurlega Giæsku / hvad sem A geingur; Leita Aungra raada eda Læckninga/ sem Guds Vilia eru A moote / helldur bidia hann oaflatanlega um Stirk i Neidenne / og trua fyrer vyst / ad hann mune giora goodan Enda A henne.

Huad hindrar Gluds Nadar Vilia / so ad hann skiedur ecke alltyd?

Diofullen Heimuren og vort eiged Hollð og Blood.

Hvad

Huad meinast fyrer Heimen?

Ecke einasta Ogudleiger menn i Heimenum / sem tæla oss med synum vondum eftirdæmum til hins illa / helldur og eirnen Rykdomur / Metord og Velliſtingar.

Huad meinast fyrer Holld og Blood?

Fordiorfud Nattura Mannsens / sem alltyd er hneigd til hins Vonda.

Hvor er Þa Meiningenn / Þegar vier bidium ad Guds Vilie verde?

Fyrſt Þesſe ; ad hann sialfur virdeſt / ad dempa Diefulenn Hollded og Heimen / (sem vallda Þui / ad Guds Nafn vanhelgast / og hans Ryke naaer ei til vor ad koma) Þar næſt / ad hanſ Vilie stirkia oss i Trunne og goduFramferd i allt til Æfeloka.

Hvarfyrer seigum vier: So A Jordu sem A Himne?

So

So ad oss komi þess helldur í Hug / hvad Heilager GUDS Einglar sieu Á himnum / og hönum í öllu hlyduger; uppa þad vier berum oss ad breita epter þeim.

Hvornen hliodar Fiorda Bæn?

Gief oss í Dag vort daglegt Braud.

Hvad meinast hier fyrer Daglegt Braud?

Allt þad sem naudsynlegt er til þess / a Lyfs upphelldis / so sem er Matur og Drickur / &c.

Bidium vier ecke um annad enn Lykamans Upphelldi í Fiordu Bæn?

Vier bidium GUd og so um syna Hialp til ad þackia þad og þacka ad hann veiter oss daglegt Braud /

Braud/ og allt gott bæde fyrer Sal og Lyf.

Er Pad suo skadlegt / ad Packa ecke Gude fyrer daglegt Braud?

Ja / Pviad Gud plagar ad straffa Pa Opacklatu / og svipta fyrum Gafum. Of. 2. v. 8.

Hvad merkir Petta Ord I Dag?

Pad minner oss a vort Skammvinna Lyf/ so vier laatum oss nægia med Pær Guds Gaafur sem eru fyrer hendenne.

Pad varar oss eirnenn vid Buksorg og Heidinglegum mauradrætte.

Hvad mercker Petta Ord Vort?

Ad vier eigum ad vera anægder med Pad sem Gud oss giefur / enn grafast ecki epter Pui sem adrer eiga.

A hvad minner os Petta Ord Daglegt?

Pad

Þad minner oss a Þad ad vier sleum vel til frids med sæmelegt Lyfs Upphellde/ enn sækium ecki epter Sælyfi / kræsingum eda miklu Skarte.

Huor er su besta Adferd til ad fa daglega Næring fyrer sig og syna?

Ad ottast GUd i allre Hendlan/ og ad vera trur og idenn i synu kalle og Embætte. Psal. 108/ 2.

Huar af kiemur Þad/ ad Þar er so miked laanleise uppa hialpræded hia morgum / og Sumer fara a Vonarvpl?

Fyrst af þui/ ad marger eru Bænræktarlauser og leita ecki hialpar hia Gude.

Þar næst / hafa ecke Tru og Traust a Gude/ og þacka honum ecke fyrer synar Gafur og Velgiorninga af Hiarta.

I

I þridia maata eru later og Forsomunarsamer i sialfs syns Efnum / og hafa alldrei bionad odrum med Tru og Dygd.

I Fiorda maata eyda og speña t ui sem GUd giefur / med Drickiusvalle / og imislegum ohentugleika.

Framseigdu Fimtu Bæn!

Fyrergiefdu oss vorar Skullder / so sem vier fyrergiefum vorum Skulldunautum.

Huad meinast hier fyrer Skulldernar i Fimtu Bæn?

Syndernar.

Huorier kallast hier Skulldunautar?

Peir sem nockud hafa broted a mote oss.

Huar

Huar fyrer bidium vier Gud um Fyrergiefning Syndanna?

Þui ef vier hofum ecke kvittun Syndanna hia Gude/ þa erum vier i hans oblydu/ og verdum þar fyrer ecke bænheirder/ nær vier bidium hann um vorar naudsynjar/ þui Gud bænheirer ecke Synduga. Joh. 9/ 31. Þo þier bidied margfalldlega/ vil eg þo ecke bænheira ydur/ seiger Drottenn/ þui ydar hendur eru fullar med Blod. Es. 1/ 15.

Af hvad minna oss þesse Ord; So sem vier fyrergiefum vorum Skulldunautum?

Þau minna oss a þad/ ad vier hliotum ad fyrergiefa vorum Nannga af Hiarta/ ef vier vilium fa Fyrergiefning hia Gude.

Er þa vor Fyrergiefning Ordsok til Guds Fyrergiefningar?

Ney;

Ney; Helldur merckest hier med viljugt aform i Hiartanu til ad fyrergiefa Naunganum; So sem eg segde: Fyrergiefdu oss elsku Fader / Þui vier erum eirnen reidubuner til ad fyrergiefa þeim sem oss a moote briota.

Huornenn geingur þad til fyrer þeim/ sem ecke vilia fyrergiefa synum Brodur hanns Misgiprder?

Þeir baka sier sialfum Olucku Þui so opt sem þeir lesa þessa Bæn/ þa bidia þeir Gud/ þar epter ad fyrergiefa sier/ sem þeir fyrergiefe synum skulduuautum; Nu med Þui þeir fyrergiefa þeim ecke/ Þa oska þeir ad Gud fyrergiefe sier ecke helldur.

Framseigdu Siottu Bæn!

Eige leid þu oss i Freistne.

Er

Er Freistingen margslags?

Tvennslags.

Fyrst mønnum til Betrunar.

Þar næst / til Fordiorfunar.

Huor freistar Mansens honum til Betruuar?

Guð sialfur. Gen. 22/1. Joh. 6/ 6.

Med huorjum Hætte?

Stundum med Medlæte/ stundum med Mootlæte.

Huornenn freistar Guð med Medlæte?

Þegar hann Setur oss til Metorda; giorer oss ryka / og lætur oss hafa góda Daga / þa vill hann rei-

reina til/ huad Lytelater Myskunsamer og Packlater vier vilium vera.

Huornenn freistar Gud med Mootlæte?

Pegar hann leggur uppa kross og hørmungar/ þa vill hann reina Mannsens polenmædde.

Huor freistar Mansens honum til Fordiorfunar?

1. Diofullen. 2. Heimulrenn. 3. Holld og Blood.

Huornenn freistar Diofullenu Mannsens?

Hann lockar hann til Syndanna/ Annadhvort med skadlegum innblæstre/ edur utvortis vielum.

Huor-

Huornenn verdum vier af holldenu freistader?

Pegar Fordiørfud holldz naattura kveiker i oss vær girnder / sem fæda af sier daudlega Glæpe.

Huornenn fer Heimurenn ad freista Mannsens?

Pegar hann med synum vondum efterdæmum / leggur so ad seigiatoalfnørur fyrer þa veiku / og tuldar þa stundum med blydu / stundum med Strydu / til hins Vonda.

Fyrst GUd freistar Mannsens Þa stendur Þa i Uteleggingu siotta bængr ad hann freiste einskis Mans?

Pad er Meiningenn / hann freistar ecki Mannsens honum til

Fordiorfunar eins og Diofullenn heldur til Betrunar.

Er ecki Reinslunnar Freisting / sem Gud brukar / afbedenn i Siottu Bæn?

Ney; Þui hun er Mannenum til Goda.

Enn eru allar Freistingar þylur Dipfulsens Holldsens og Heimsens afbednar i Siottu Bæn?

Ney; Þvi menn hliota ad hafa Ovine hier i Heime / so Þeir stryde / vinne sigur fyrer hialp Christi / og verde Koronader.

Hvad merkesi Þa fyrer Þa Freistne sem vier afbidium i Siottu Bæn?

Ofuresle Freistinganna / og osigur i Þvi Stryde sem vier Daglega heium vid Diofulenn Hollded og Hemen.

Er

Er Þad ecke sama ad freistast / og leidast i Freistne?

Ney:

Þui ad freistast / er ad finna til Areitinga Diofulsens Holdsens og Heimsens / enn standa þær þo af sier fyrer hialp Drottens; enn ad leidast i Freistne er ad verda af þeim yferbugadur.

Leider GUd nockurn Mann i Freistne?

Ad leida i Freistne mercker Tvent:

Fyrst ad tæla til Syndanna; þar næst / ad lyda 'ad / ad eirn verde tældur: Su fyrre Merckingenn A ecki Heima hia Gude. Helldur su seirne hvoria þier afbidium i Siettu Bæn.

Hvor er þa þyn eigenleg Meining / hegar þu bidur; Eigeleid þu os i Freistne?

Þesse: Laattu ecki elsku Faðer / Tilteigingar Diofulsens Heimsens og myns eigennhollds/ so iferbuga mig veitann ad eg hrase i ostrauust Þrvænting/ edur odrar Storsinder og Leste.

Hvornen hliodar siounda Bæn?

Helldur frelsa þu oss fra Illu.

Hvad meinast hier fyrer þad Illa?

Allt hvad oss kann ad skada uppa Saal og Lyf/ eigner og Gott Mannord: En þo serdeilis / Diofullen/ Syndenn/ og eilyf Fierdæming.

Um hvad bidium vier GUD i Siundu Bæn?

Fyrst um Linum og Lietter i ollu Motlæti. þar

Þar næst/ um farsæla burtfor af þessum Heime.

Og i þridia mata um eilyft Lyf.

Huad merkia Þesse nidurlags Ord Drot, tenlegrar Bænar: Þuiad Þitt er Ryked/ Þinn er Matturenn og Þyn er Dyrdenn?

Þau eiga ad knya GUd til ad bænheira oss/ so sem vier fegdum: Weittu oss Þetta/ elsku Fader/ Þvi Þarmed efleſt Þitt Ryki; Weittu oss Þetta/ Þvi Þu eirn ert mattugur til ad hialpa oss; Veittu oss Þetta i JEsu Nafne/ Þvi Þad verdur Þier til Lofs og Dyrdar ad Eilyfu.

Hvar til skal Þetta Ord Amen?

Þad Þyder Ja/ og lætur i Ljose Þad Traust/ sem vier hofum A GUdi um Bænheirsluna.

Hvar af veistu Pad ad GUd vilie bœnheira Pig?

Fyrst Par af / ad hann hefur lofad Pvi med Eide / og kann Pad Pess vegna med Aungvu mote ad bregdast / Joh. 16. 23. 14. 13.

Par næst / er hann suo glœ-kurykur og Miskunsamur af Natturunne til / ad hann gietur ei lated neirn siniande fra Sier Fara.

I Pridia mata / leggur minn Endurlausnare JEsus Christur til med mier / og bidur fyrer mig.

I Fiorda mata er hann minn Astrykur Fader / enn eg hans Kiœrkomed Barn / sier hann Pui aumur a mier / sem eirn likn samur Fader a Barne synu.

Bregst Pad nu alldrei / ad GUd bœnheire / Pegar hann er riettelega Bedenn?

All-

Alldrei bregst bad; bui añad-
hvort tekur hann i burtu Kvøle-
na/ eda hann myker hana/ eda
i bridia mata giefur huggun og
bolennmæde: og stundum skie-
dur bad/ ad hann giefur betra/
enn bad sem hann er umbedenn.

Huad kiemur til bess/ ad Gud dregur
stundum suo leinge undann Hialpe-
na/ og bærheirer ecke strax
ba Gudhræddu?

Bar eru til margar Ordsaker.

Fyrst vill hann bar med rei-
na huort beir Bilie ei ad sydur
hallda sier vid sig.

I Annann mata/ vill hann
giora beirra Bæner/ enn ba
heitare og sier bægelegre.

I bridia mata/ vill hann
hreinsa og efla beirra Tru og
bolennmæde.

I Fiorda mata vill hann lei-
da beim betur fyrer sioner Dryg-

dar Synder/ og ad Þeir hafe med þeim forbienad soddan undandraatt Bænheirsluunar.

I Fimta mata vill hann med so langiædum elde motlætinganna/ eida þeim sora ranglætessens/ sem i þeim byr.

I Siotta mata/ so ad hialpen/ þegar hun kiemur/ verde minnis stædare/ og betur þockud; Þui Þad sem vier faum sliott/ Þui gleimum vier sliott.

I Siounda mata lætur Gud syn Born opt leinge þiast/ so ad adrer stirckest af þeirra dæme; Þui þegar vier siaum huad þeir heilogu hafa utstaded/ med þolenmæde/ þa leidustum vier til ad unibera helldur motlæted med goodu giede.

Huad eiga menn þa til ad giora þegar Gud dregur so undan Bænheirsluna?

Þeir

Þeir eiga epter Naadum Christi/og Dæmi eckiunnar (sem leitade Hialpar hia Þeim ranglata Domara Þar til ad hann vard vid) ad hallda aframm i Bæneunne; Þeir eiga ad knya a Nadardyrnar med audmykt eins og Kanverskalkyinnann/og bidia Innilega.

Þad er stoor Skrufun ad kveina og kalla langsamlega til Guds i neidenne/ og Fa þngva hugsvolun?

Wyst er Þad stoor Skrufun/ enn Þad hafa Þo Orded ad reina marger Guds bestu Astvinner Job/ David / Asaph / Jeremias og Adrir. Job. 9/ 16. 30/20.21. Psal. 13/ 1. 2. 69/4. Thren. 1/ 16. 3/ 8.

Eru Þad nu halldennirde fyrer Gud ad lata syn Born so leinge emia; Enn hann hefur sagt og lofad?

Hvad skal skie adur enn Peir kalla/ vil eg andsvara peim/ og a medan Peir eru enn ad tala/ vil eg bœnheira Pa. Esa. 65/24.?

Wyst er Gud halldenn Ordur i ollum synum Lofunum/eirnenn i Pessu/ Pui Petta fyrerheit a ad skiliast um vyst aform/ og liufann vilia Guds/ til ad bœnheira/ og kiemur Efunarlaust framm/ Pegar mannenum best hagar/ og ma Pess vegna hughreista hann um bœheirsluna.

Par med bœnheirer Gud Pralega syn Born/ strax sem Pau kalla/ og morgum veiter hann syna Blessan adur enn Peir bidia.

Huar fyrer verda Sumer menn aulldungis ecke Bœnheirder?

Fyrst og fremst Pess vegna/ ad Peir lifa i Idrunarleise/ og Po Peir kanneſt stundum vid Syn-

Synder synar / þa laata þeir þo ei af þeim þui kunna þeir og ecke bænheirder ad verda.

Þeir bidia ecke i Nafne JEsu Christi For ienustu;

Ecki audacktuglega;

Hallda ecke afram i Bænenne;

Þeir bidia um þad / sem þeim er oþarflegt / edur skadlegt;

Þeir hafa ecke heldur traust a Gude um bænheirsluna og eru efasamer.

Sacramenten.

Huad merg eru Sacramente Nya Testamentesens?

Tuø: Skyrnarennar / og Altaresens.

Voru þau merg i Gamla Testamentenu?

Þau voru og so kuø: Umskurnen og Paskalambed.

Huad utheimtest til hierhuors Sacramentes?

Fyrst Befalning Guds / ad soddan Handtieran skule brukast i Christilegre Kirckiu.

Þar næst / tuennslags efne / Himneskt og Jardneskt / er Guds Ord Samteinger.

Í þridia mata Fyrerheit Guds / um andlega og eilyfa Blessan / þeim til Handa / sem þau riettelega bruka.

Til huors þiena Sacramenten?

Þau eru kreptug medul Guds / fyrer huor hann meddeiler oss sinne Naad / og innsiglar hana hia oss.

Þar næst uppvekia þau og stir-

stirckia Truna i Hiartanu um fyrergiefningu Syndanna.

3. Þridia mata/ adgreina það Christna menn fra Tirckium og Heidingium.

Sacramentum Skyrnarennar.

Huad er Skyrnen?

Skyrnenn er ecke einsamallt vatn/ Helldur er hun það vatn/ sem samann er reirt og bunded med Guds Bodordum/ og samteingt vid Guds Ord.

Huor hefur insett og stiptad Skyrnena?

Gud sialfur/ og fierdeilis Guds Sonur JEsus Christur.

Med huorium Ordum?

Pessum: Fared ut um allann Heimen/ kiennid ollum biodum &c.

Var Skyrnenn hantierud fyr enn Christur gaf ut Pessa Befalning?

Ja/ Pui Johannes Baptista styrde tyrstur Manna/ epter Guds Avysan/ sydan liet Christur eirnenn syna Læresveina skyra.

Er margslags Efne Skyrnarennar?

Tuennslags: Himneskt/ og Jardneskt.

Huort er Pad Himneska?

H. Ande.

Huort er Pad Jardneska?

Vatned.

Huor-

Huornenn sameinast Þesser tueir hluter i Skyrnenne?

Það skiedur fyrer Orded/ sem sa framfærer af alfu Guds sem skyrer.

Huada Ord er það?

Þetta: Jeg skyre þig i Nafne Fødur og Sonar og H. Anda.

Giorer Vatnsens Yferdreifing nockra Skyrn ef Orded fylger Þar ecke med?

Ney: Fyrer utann GUDS Ord/ er Vatned einsamallt Vatn/ og eingen Skyrn.

Huad Gagn hofum vier af Skyrnenne?

Fyrst giorer Gud eirn Sattmala vid oss i henne.

Þar

Þar næst ødluſtum vier i henne/ truna og verdum Endurfædder.

Í þridia mãata frẏar hun oſs frá miklu illu/ og utvegar oſs miked gott.

Frá huoriu illu frẏar Skyrnenn þig?

Frá Syndenne/ Daudanum og Dioflenum.

Huad gott utvegar hun þier?

Eilyfa Saluhialp.

Huornenn kann Skyrnen, ad verka allt þetta?

Vad ſkiedur fyrer Truna/ſem vier ødluſtum i henne; Vt hiór hann truer/ fær Fyrergiefning Syndanna; Hann er frẏ fra Daudanum og Dioflenum: Hann ødlaſt og eirnenn eilyfa Saluhialp.

Fra

Fra huada Dauda verdur Þu fry fyrer Skyrnena?

Þeim eilyfa Dauda.

Verda Þeir aller fryer fra eilyfum Dauda / sem skyrder eru?

Ney.

Hvar af kiemur Þad?

Þvi Þeir trua ecke a JEsum Christum. Hvor hann ecke truer/ sa skal fortapast/ seiger hann skalfur.

Hvorju lofade Gud Þier/ i Þeim Saattmaala sem hann giorde vid Þig i Skyrnenne?

Faderenn lofade ad vera mier milldur og Miskunsamur; veita mier Þa bestu Forsion i ollum Efnum;

num; Bœnheira mig i Neidenne; Barveita mig fyrer Diøflenum og allre Olucku; og taka mig umsiider til syn i eilyft Lyf.

Sonurenn lofade ad hlutast til med mier i øllu goodu; og vera minn Fyrerboonar madur hia Fødurnum.

Heilagur Ande lofade ad vera minn Leidtoge og Læremeistare / og hugga mig i øllum Krosse og Motgange.

Huoriu hefur Þu lofad Gude i Skyrnenne?

Jeg hefe lofad honum ad frafælast Diøfulen / og

sia

sia vid Syndum og Glæpum.

Par næst ad hafa rietta kecking a Gude/ og hans Velgiorningum/ epter hans Orde.

I pridia mata ad ottast hann og elska af Hiarta og vera honum hlydenn alla myna Lysdaga.

I Fiorda mata/ ad akalla hann bæde i Medlæte og Motlæte/ og setia allt mitt Traust til hans med bolenmæde i øllum Hørmungum.

Hefur þu hallded þetta allt/ sem þu lofader Gude i Skyrnenne?

Oney;

O ney; Helldur hefe eg/ þui midur/ margfalldlega geinged afvega/ og rofed myna Skyrnar|lofun.

Huada huggun kantu þa framar ad hafa af þinne Skyrn?

So leinge sem eg life/ kann eg ad hugga mig vid hana/ þuiad sa Saattmale/ sem Gud giorde vid mig i Skyrnenne/ er so asigkomen/ ad nær eg giore ydran og endurbæte mig/ þa vill hann fyrergiefa mier Syndernar/ og unna mier allra þeirra Giæda/ sem hann mier i Skyrnenne lofade.

Huat

Af augliosum Guds fyrerheitum / Pui hann seiger: Nær sem sa Synduge snyr sier fra synum vonda veige / Pa skal hanns Syndar ei framar minst verda Ezech. 33 / 11. Hann lætur og boda mier i Aflausnenne Fyrergiefning allra minna Synda / og meddeiler mier suo Par uppa Lykama og Blode syns Sonar / i Kuolldmaltydar Sacramentenu.

Skal madur Pa a huorium deige laata sier koma i hug syna Skyrn / og Skyrnar Saattmala?

O ja / Pui Par af hefur hann miked gott.

Huad er Pad?

Fyrst stirckest hans Tru Par af um Guds Fyrerheit og nadar Velgiorninga.

Par næst verdur hann aminntur daglega um sialfs sins Skyldu. A huad

Á huada skylldu minner Skyrnen þig?

Ad dreckia þeim gamla Adam/ sem i mier ryker med daglegre ydran og yferbot/ enn laata aptur i hans stad vaxa og þroast þann nya Mannen.

Huad meinar þu fyrer þann gamla Adam/ er stundum nefneſt sa gamle Madur?

Spillta Natturu med Allskins Syndum og vondum Girndum.

Huad meinar þu fyrer þann Nya Mannen?

Þa Lyfseins krapta sem Gud hefur Mannenum giefed i Skyrnenne til hins goda/ huorier daglega skulu

lu æfast med betrum Lifnadarens.

Huornenn tala Fræden hier um?

Sa gamle Adam/ a i ofs daglega ad dreckiast og deidast fyrer ydran og yferbot ꝛc.

Hofum vier nockra Samlyking hier uppa i Guds Orde?

Ja/ þui St. Paull seiger: Vier erum Jardader med Christo fyrer Skyrnena i Daudan ꝛc.

Er þad suo naudsynlegt ad skyra ungbørnen?

Ja/ því so sem Ungbørnen voru umskoren i gamla Testamentinu/ so eiga þau og eirne ad vyraſt i því nya. þar

med

med stiptar Christur ad styra allar bioder/ Þess vegna og lyka Ungbornen.

Fa Bornen Truna i Skyrnenne?

Ja; Þvi Christur seiger/ ad Bornenn true A sig Kornung/ Matth. 18. v. 6.

Hann seiger og eirnenn / ad þeim heire til Guds Ryke; Og hann hefur stora vel þoknan A þeim/ var fyrer trua þau/ þvi an Truarennar er omegulegt Gude ad þocknast. Hebr. 11. 6.

Hvad helldur Þu um Christenna Manna Born / sem ecke hliota Skyrn?

Jeg helld þau verde Salus holpen.

Hvor rpk kantu ad færa Þar til?

Med Þvi ad þeirra Forellldrar / og Guds sofnudur bidia fyrer þeim til Drottens / þa aunis

annckar hann sig yfer Þau/ vegna Christi medalgongu/ og giefur Þeim truna/ eins og Johanni fordum inneluktum i Moodurlyfe / Því hann vill ecke ad neirn af soddan Smælingium tapest. Þar med lofar og eirnen vor HErra / ad hann vilie vera GUD truadra Manna / og beirra Sædis / hvor hans Lofun ad endelega hlytur og so ad koma fram Á þessum Vesalingum / fyrer hvorra Synder ad Christur hefur fullu betalad. Hitt skillde eingen meina / ad GUD sem hiartanlega girnest allra Manna Velferd / og hræst af myskun yfer oss / sem eirn Astkiær Fader / hann mune taka Lyfed af sinna Barna Bornum / so þau fyrerfarest.

Þo seiger Christur / ad sa sem eige verde endurfæddur fyrer Vatn og An-

Þa (Þad er fyrer Skyrnena) hann kunne ei ad inngaga i Guds Ryke?

Þetta A adskiliast um Þa sem forakta Skyrnena / enn ecke hina sem heune kunna ecke ad naa.

Hvor lykende færer Þu Þar til?

So sem ad hootun Fordæmingarennar yfer Þeim Oumskornu i gamla Testamentenu / nade ecke til Þeirra Barna / sem ei urdu umskoren / fyrer Þann attunda Dag / sokum hastarlegs Dauda; So nær og ecke adurnefnd Hotun Christi / til Þeirra Barna i Nya Testamentenu / sem ei kunna ad skyrast vegna Hastarlegs Dauda. Nu er Þad augljost / ad Bornenn i G. Test. bæde Þau sem Pharao liet Deida oumskorenn / og Þau sem i Eydemorkenne Dou / og He-

Herodes Barnamordinge liet drepa Þau hafa øll orded Saluholpen. Og Þad meira er / ad David var fullviss um Velferd syns Barns / sem Þo var gieted i Hordome / og do oumskored: Þui hann seiger: Eg fer til Þess / enn Þad kiemur ei til myn Aptur / 2 Sam. 12. v. 23.

Hvornen kunna Forelldrarner ad leggia Þann besta Grundvøll til sinna Barna Velferdar?

Med Bæneinne; ef Þau andvarpa til GUDS oaflatanlega Þeirra vegna / so vel a medann Modurenn ber Þau fyrer synu Lyfe / sem epter Þad Þau eru fædd. Hvor hann giorer sier Þad tamt / sem eitt Handverck / ad bidia Gud / og umgeingst Daglega hia honum med Þad sama / hann fær allt hvad hugurenn vill til mælast. Þvi Drotten er nalægur

ollum Þeim sem hann akalla / ollum Þeim sem hann af alvoru akalla / hann giorer huad hiner Gudhræddu bidia / hann heirer Þeirra Kall og hialpar Þeim. Þsal. 145 / 18. 19.

Nu ef Barned er Daudsiukt Þa Þad kiemur a Klædenn / enn Presturenn kann ei so fliotlega ad Naast / huad skal Þa til giora?

Þa ma Yfersetukonann / edur hinn Skickanlegaste madur / sem Nalægur vera kann / skyra Barned / eins og Þegar Zephora fordum unskar sinn Son.

Huada adferd og Formale skal Þa brukast?

Sa sem skyrer skal kalla nalæga menn til vitnis / taka so hreint Vatn / og ausa litlu af Þui med hende sinne yfer Barnsens Hofud / Þrisvar sinnum; vid Þa fyrstu Adreifingu skal hann

hann nefna Barned / og tala þessum Ordum: N. Jeg skyre þig i Nafne Fødur/ (vid þa adra adreifingu) Og Sonar/(vid þa þridiu ad reifingu) Og H. Anda.

Huar til þienar su Særing / sem Prestarner bruka i Skyrnenne?

Hun a ad vera so sem annad Maalverk til ad leida Peim / sem nærstadder eru fyrer Sioner / þann Syndarennar / þrældom / i huori iñ Diofullen helldur barnenu Fongudu / adur enn þad skyrest.

Þar næst a hun ad vera ein aminning um kroptuga Verckan Skyrnareunar / ad Barned fyrer hana / leiest af valldi mirckrana / og Diofulsens Yferdrottnan / enn færest i Ryked Christi.

Um Liklavallded Skriftamalenn og Aflausnena.

Hvad er Pad sem kallast almennelega Liklavalld i Christelegre Kirckiu?

Pad er ein Andleg Makt edur mindugleike Kieñedomenum giefenn af Christo / til ad uppliuka Ryke Himnanna fyrer sannyðrande monnum/ med Peim leisande Likle; enn apturlæsa Pui fyrer ydrunarlausum med Peim bindande Likle.

Hvad meinar Pu fyrer Pann Leisande Likel?

Aflausnena.

Er Aflausnenn margfeld?

Tvefeld: Heimugleg og Opennberleg.

Hvad er heimugleg Aflausn?

Heimugleg Aflausn er Pad Pegar Ordsens Pienare bodar Peim einslega Fyrergiefning Syndanna af Guddomlegum mindugleika/ vegna JEsu Christi For Pienustu; sem giort hefur fyna heimuglega Jatning.

Hvad

Hoad er opinber Aflausn?

Pegar eirn Storsyndare verdur opinnberlega afleistur sofnudenum aheirande.

Hvar fyrer kallast Aflausnenn leisande Likill?

Sialfur Christur kallar hana suo/ Pui med heuni leiseſt madurenn af siotrum Syndanna/ og med henni verdur fyrer honum under eins upploked Ryki Himnanna og Helvyti apturlæst/ so sem med odrum Likli.

Hvornenn a sa ad vera asigkomenn sem skal afleisast?

Hann skal fyrst vita ad giora gooda Grein a Peim Lærdomi og Truar Articulum/ sem i Frædunum standa/ og skilia vel Peirra hellsta inntak merg og meining.

Þar næst skal hann hafa alvarlegt angur og trega fyrer Syndernar og treista Gudi um þad efunarlaust / ad hann fyrergiefi sier þær / vegna Christi Forþienustu og Fyrerbonar.

Í þridia mata skal hann asetia sier alvarlega ad endurbæta sinn Lifnad.

Í fiorda mata skal hann vidurkienna synar Synder med audmikt fyrer gude under Prestsins Heirn.

Hvad meinar þu fyrer þann bindande Likel?

Bannfæringena.

Er Bannfæringenn margslags?

Tvennslags: Su minni og Stærri.

Hvad er su minni Bannfæring?

Hun er Utsetning Þeirra Manna sem drykt hafa openbera glæp/ fra Brukun Drottinnlegrar Kvollinaltydar/ um vissann Tyma.

Hvad er su Stærri Banfæring?

Hun er Burtskufun Þeirra sem med Þuerrud hallda afrainm i Hneixanlegum lifnade/ fra Samfielagskap Guds Safnadar/ og afhending Diofslenum i vald/ so Þeir straffest odrum til epterdæmis/ skamest syn Þess heldur/ og snui aptur a riettann Veg.

Hvar fyrer kallast Bannfæringenn bindande Likell?

Vor HErra nefner hana suo/ afhui ad med henni verda Þverudarsamer glæpamenn setter i hai-

dare bønd þess andlega Straffs og fyrer þeim verdur Himnaryki apturlæst/ enn Helvyti upploked.

Truer þu ad Gus Orda Þienurñ sie giefenn soddañ Makt af Gude; ad Þeir meige fyrergiefa monnum Synder og banfæra þa?

Ja Þui trui eg/ Þui Christur seigest muni fa Petri i hendur likla Himnarykis/ og hvad hann og hiner Læresveinarner binde a jordu/ þad skuli a Himnum bunded verda/ og hvad Þeir leise a Jordu/ þad skuli a Himnum laust verda. Og i odrum stad

stad seiger hann til peirra. Hvorium hellst pier fyrergiefed synderar pa eru pær peim fyrergiefnar/ og hvorium hellst pier apturhallded pær/ pa eru pær peim apturhalldnar. Joh. 20/23.

Mun pad og so eiga heima hia fatækum Prestum A pessum dogum/ad peir meige fyrergiefa Syuder eins og Postularner/ og apturhallda peim?

Wissulega: pvi Uppbigning Safnadarens/ sem skiedur og so fyrer Rietta Handtieran Liklavalldsens/ er eins A pessum tymum falen a Hendur Audvirdelegum Prestum af

Christo/ sem Postulunum fordum Daga; og eins eru þeir Radsmen yfer Guds Leindardomum og Postularner voru.

Ja þeir nu aller Fyrergiefning Syndanna hia GUdi/ sem Presturen afleifer/ hvornen sem þeir eru a sig komner

Langt Fiærre/ helldur þeir einer/ sem eru med Sannydrande og truudu Hiarta: en þeir ydrunarlausu og Volgu/ sem hvorcke eru heiter nie kallder/ þeir blyfa samt i synum Syndum/ under Guds Reide/ hvad opt sem þeir verda afleister af monnum.

Hvorier eru þeir/ sem vor HErra giefur þann Titil/ ad þeir sieu Volger/ enn hvorcke heiter nie kallder/ og vilie hann þui utskirpa þeim af synum munne?

Peir sem ad syna Skin/ Gudræcknes og meinleises Hid itra; enn hafa Þo Vondaun / eda Daufan og Daadlausann mann ad geima: Þikiast birger af ollu Goodu/ enn eru Þo Versnauder/ og andstigd fyrer Gudi / Þvi Þeir færa honum aungvar Þægelegar Foorner/ nie hilia syna Bligdan med Riettlæte JEsu Christi/ Þesser Verda Seirne enn Tollheimtumen og putur ad komast i Guds Ryke.

Er Þad Þa Meiningenn um Aflausnena og Banned ad Kirnneinenn erner opinbere Þad einasta fyrer monnum og seigi fra Þvi sem Gud framkvæmer i soddan Efnum?

Ney: helldur eru Þeir Guds fullkomleiger Umbodsmenn/ og hafa sannarlegt Vald af honum

num giefed til ad fyrergiefa Syndernar/ og aptur ad halda Peim/ so sem hann gierde Pad sialfur Pvi hann talar og eirnen fyrer Peirra munn.

Hvar fyrer brukast heimugleg Aflausn og Skrifftamaal i Christelegre Kirckiu?

Fyrst suo ad Guds Orda Plenare kunne af Jatningu Pess sem Skriptast/ ad faa vissu um hans sanna Ydran og Tru A JEsum Christum/ sem og aform ad betra Lisnadenn.

Par næst suo ad hvor eirn kunne ad laata i Liose fyrer Prestenum einslega/ hvad hans samvisku sierdeilis sturlar/ og faa suo Lækning Par vid af honum ut af Guds Orde/ og huggun med Fyrergiefningu Sindanna.

I Pridia mata eru Heimugleg Skriptamaal naudsynleg/ so ad-

ad Kiennemadurenn fai þar med Hentugt tilefne ad fræda og leidrietta þa ungu og breiſku/ i þvi sem kann ad vera afatt fyrer þeim.

Sacramentum Alltaresens.

Hvad er Sacramentum Alltaresens?

Það er Sannarlegt Holld og Blood Drottens vors JEſu Christi under Braude og Byne.

Hvor hefur þad innsett?

HErran vor JESUS Christur.

Hvar fyrer nefnest þad Kvolldmaltyd?

Þvi ad Christur insette

þad

þad seint um kvølld þa sø-
mu Nott / sem hann var
forraden.

Handa hvorium innsette Chri-
stur Kuølldmaltydar
Sacramented?

Handa ollum Christ-
num monnum/sem kunna
ad prova sig riettelega/ og
Jata syna Tru.

Er margfallt efne Drottenlegrar
Kuølldmaltydar?

Tvofallt: Þad eina er
Jardneskt og synelegt / an-
nad Himneskt og osynelegt.

Hvort er þad Jardneska?

Braud og Vyn.

Hvort er þad Himneska?

Hollð og Blod Christi.

Ekk-

Skiedur þa nockurt Sambland Braudsens og Vynsens / vid Hold og Blod Christi i Sacramentenu / edur snuast þeir Jardnesku hluterner i þa Himnesku?

Ney; Hvørugt / helldur sameinest Hold og Blood Christi nakvæmlega vid Braud og Vyn.

Hvornenn skiedur þad?

Þad skiedur fyrer Daglegann Guds Krapt / þegar Kiennemadurenn Helgar Braud og Vyn med Drottenlegre Bæn / og framburde Innsetningarordanna.

Hvad

Hvad medtekur þu i Drottenlegre Kuolldmaltyd?

Jeg Medtek þar med Braudenu/Sannarlegan Lykama JEsu Christi/ og med Vynenu/Sannarlegt Blood JEsu Christi/ sem var offradur fyrer mynar Synder A Krossenum/ og er nu til Guds hægre Handar i Omælanlegre Dyrd og Vegsemd.

Hvar af veistu soddan?

Af Sialfs JEsu Christi eigen Ordum so hliodande: Taked og eted/ þad er minn Lykame: Item drecked aller hier af/ þad er mit Blood.

Kun-

Kunna Ydrumarlauser menn/og so ad medtaka Lykama og Blood JEsu Christi i Sacramentenu?

Ja/ so marger sem med Taka Pad blessada Braud og Vyn af Prestsens Hende/ so marger verda hluttakande Holdsens og Bloodsens Christi/ hvornen sem peir eru A Sigkomner.

Hvad bera peir ur bytum/ sem Medtaka Holld og Blood Christi overduglega?

Ecke annad en GUDS hefndar Reide og yfirhangande Straff/ pui peir verda seker vid Pad/ af pvi peir giora ecke greinarmun A Drottens Lykama.

Vir-

Verda þeir þa aller Fordæmder / sem Medtaka Sacramented overduglega?

Þeir sem ad giora sanna Ydran og endurbæta sig / þeir fa hia Gude Fyrergiefning þeirrar Syndar / sem allra annara.

Hvornen eru þeir A sig komner sem Medtaka Holld og Blood Christi overdugiega?

Þeir eru ad ollu Otilreidder / hafa eckert Augur i Hiartanu fyrer Syndernar / eckert Traust til Guds um Syndanna Fyrergiefning / og eckert Aform ad betra og bæta sinn Lifnad.

Hvo-

Hvorier medtaka Lykama og Blood JEsu Christi Verduglega?

Peir sem sig hafa Adur bar til vel og vandlega bued.

Hvornen A madur ad bua sig til Sacramentesens?

Fyrst hid itra i lykamlegann mata; bar næst hid innra uppa andlega vysu.

Huornenn a sa Itre tilbuningurenn ad skie?

Fyrst med Sparneitni og Føstu; bar næst audmiukre hegdan og umgeingni.

Huar til bienar soddann utvortis Tilbuningur?

1. Til.

1. Til ad uppvekia hia oss andlegt Hungur og þorsta epter þeirre Himnesku Fædumme.

2. Ad giora oss hentugre til Bœnarennar / og Gudi þacknæmilegri / sem stendur i giegn Dramblatum / enn giefur þeim lytilatu Nad.

Kann þesse lykamlege Tilbuningur ad giora oss verduga til ad medtaka Hold og Blood Christi?

Ney / aungvanneigenn; helldur ørvar hann ad eins og upptendrar i oss nockra Gudrœckni; enn fyrer þañ Andlega Tilbuningen verdum

dum vier einasta Verdu-
ger Bordgiester JESU
Christi.

Huornenn a madur ad bua sig til Drottenlegrar Kvøldmaltydar uppa Andlega vysu?

Hann a fyrst ad prova og ransaka sialfan sig.

Par næst ad giora greinar mun a Drottens Lykama.

I pridia mata ad endurminnast og umpeinckia Christi Dauda.

Huad er pad ad prova og ransaka sialfan sig?

Pad er ad dæma um pad i huga synum / hvørt madur pecke sig Syndugann ad vera. Hvad

Hvad hann hafe med Syndinnum forþienad/sem er Guds Reide og eilyfar Kvaler.

Huort hann hafe Angur og Trega i Hiartanu fyrer Syndernar.

Huort hann hafe Traust til Guds/ um Fyrergiefning Syndanna / vegna Christi Forþienustu.

Huort hann hafe fullkomenn Asetning ad betra og bæta sin Lifnad.

Huad er þad / ad giora Greinarmun a Drottens Lykama?

Þad er ad ganga til maltydar Drottens med stærri An-

Andakt og Gudræckni enn til almennelegrar maltydar og heinckia um pad/ad Madur Medtekur par sialfs Guds eiginn Lykama og Blood/ sem bored hefur Synder veralldarennar/ og giefinn var i Dauddann fyrer oss.

Huad er pad ad endurminnast og umheinckia Christi Pynu?

1. Ad heinckia um pad med stoorre Andakt/ og daast ad bui mikelega/ ad JEsus Christur elskade oss so heitt/ ad hann gaf sitt Lyf ut fyrer vorar Synder.

2. Ad lofa hann og pryſa med innilegu Hiartans Þacklæti fyrer Þann ſtoora Velgiorning og alla adra.

3. Ad laata yfervegan Chriſti Dauda / og allra hans Velgiorninga ganga ſier ſvo til Hiarta / ad madur þar fyrer aſtunde honum til Hlydnis og Þocknunar / ad deya fra Syndunum / lifa riettlætinu / fyrergiefa naungannum hanns avirdingar og ummbera Krosſenn med Þolinnmædi.

Huada Gagn hefur Þu af med tekningu Lykama og Bloods JEſu Chriſti i Sacramentenu?

Fyrſt

Fyrst stirckest myn veika Tru par med/ so eg verd fullviss um Fyrergiefning Syndanna.

Par næst innlyfast eg med peim hætti mynum Endurlaufnara JESU Christo/ og fæ til hanns brennandi elsku.

I pridia mata uppørfast eg til ad endurminnast enn pa framar hans Pyny og Dauda/ og packa honum fyrer hana.

I Fiorda mata eykst og stadfesteſt i mier kiærleike til Naungans.

I Fimta mata verd eg bissare um myna Uppriſu a sydasta Deige.

Epterfilgia nockrar Bæner/ sem Bornen eiga ad læra strax epter Fræden.

Bæn sem lesast skal/ adur enn Bornen eru yferheird i Kirckiunne,

Þu miskunsame Gud/ sem sagt hefur og seiger enn i Dag; Leifed Bornunum til myn ad koma: Þu sem kallar þau/ med Lærefedranna Raustu/ seigande: Kome þier Born/ jeg vil kienna ydur otta Drottens! Sia vier komum i Dag framm fyrer þitt allraheilagasta Anglit; Med vorum Verum/ til ad lofa þig/ med vorum Munne; til ad giora Reickningskap fyrer þad Ord/ sem vier lært hofum; fyrer þa Tru sem i oss er birind: vier komum ad svara til Spurninga;

til

til ad vaxa og hefiast i Naadenne; vier komum til ad heidra vorn Fodur A Himnum/ og ad gledia voraForelldra hier A Jordunne/ og alla þa/ sem heira til vor. O Hiartans Fader! vier bidium fyrer Saker þins Heilaga Barns JEsu; vert oss þynum aumu Bornum naadugur; burttak vorar Synder! Hreinsa vorer Varer og vorar Saler; Þinn gode H. Ande leide oss i allann Sannleik: Gief oss O! Gud Skinseme til ad svara; Epterlangan til ad læra; Hiertu til ad vardveita þad vier lærum! Laat oss aukast i Trunne/ og adra sem nalæger eru/ uppbiggiast þar af/ uppa þad/ O Gud/ ad þinn Sofnudur vaxe i þui hinu goda/ og HErrans lærdomur uppfille Landed. O Fader/ bænheir oss i Nafne þyns el-

skulega Sonar JEsu Christi! Amen.

Bæn epter Yfirheirslu Barnanna i Kirckiunne.

LOf heidur og Æra sie þier/ O! Gud vor Fader! O JEsu vor Endurlausnare! O! Verduge H. Ande vor Huggare! sem hefur i Dag hefgad oss fyrer Lærdom hyns H. Ords/ og lagt Krapt i Munn þinna omyndugu Barna til ad vidurkienna þitt Nafn/ og ad kunngiora þin margfallda Vysdom; Giet oss Lucku og Blessan O! Gud/ til ad koma til samans med soddan slag/ og ad aukast alltyd meir og meir i þinum Bodordum og Lærdome: Vertu med oss/ þar til vier sefinustum hier aptur til samans fyrer þynu Anglite: Þyn Tilsion vardveite oss/ þinn H. Ande stiorne oss/ ad vier/ so sem

sma

sma Vynber mættum uppfyllast med Allskins Himneskre Blessan/ og so sem Plontunar kvister rotfestast og stieckiast i Guds Nad og Kiærleika. Blessa þu Drottten / og vardveit Kongen og þad Konunglega Hus/ bless þu vort Fodurland med Frid og Groda/ med Heilbrigde og Riettlæte: Lina þu hermum þeirra Sorgfullu / sem vona a þig; Laat oll þyn Vorn/ sem bera Krossen fa Hugsvolun; Myskunadu þig yfer allar Manneskiur / myskunadu þig yfer oss þyna Smælingia: O JEsu lat ecke Syndena drottna yfer oss; Laat ecke Vondskuna fordiarfa oss; helldur gief oss þa Naad/ ad vier meigum þiona þier hier i Lyfe/ og komast sydann i Sofnud og Samkuæme þeirra Frumgietnu/ sem a Himnum eru uppteickna-

der: Bænheir oss O elskuleige Fader/ fyrer JEsu Christi skuld/ Amen.

Ein Bæn ad lesa med sialfum sier/ Þegar madur kiemur i Kirckiuna edur annad Hus til ad hlyda Guds Orde.

DRottenn / eg er innkomenn i þetta þitt heilaga Hus; til ad heira hvad Þu Gud Fader/ minn Skapare; Þu Drottenn JEsus/minn Frelsare/Þu verduge H. Ande minn Huggare i Lyfi og Dauda/ villt vid mig tala. Virdstu nu so ad opna mitt hiarta fyrer Þin H. Anda/i Jesu Nafni/ ad eg kunni af Prædikuninne ad læra/ ad bera Angur fyrer mynar Synder / i Lyfi og Dauda ad trua a JEsum Christum og dags daglega ad betra mig i einu heilogu Lyferni og Framferde; Þad heire og bænheiri

Gud

Gud fyrer JEsum Christum Amen. Fader vor &c.

Bæn ad lesa med stalfum sier ad lideñe Embættisgiord.

DRottenn/ eg Packa Þier af ollu mynu Hiarta/ ad Þu hefur nu kient mier/ hvad Þu vilt ad eg skuli giora; Hialpa mier nu/ minn Gud/ med Þynum H. Anda/ fyrer Saker JEsu Christi/ ad eg meigi vardveita Þitt Ord i hreinu Hiarta/ Þar af stirckiast i Trunni/ og i einu heilogu Framferdi forbetrast/ og mig Þar vid hugga i Lyfi og Dauda Amen. Fader vor &c.

Bæn/ sem eiñ kañ ad brukа a ollum Tymum huar sem hann er staddur.

DRottenn minn JEsu/ jeg gief og fel mig/ med Lyfi og Saalu/ i Þyuar Hendur olldungis; Styr Þu mier og stiorna

a mynum veigi/ snu Þu allre minne Olucku mier til gooda; Blessa Þu minn Utgang og Inngang/ nu hiedann i fra og ad Eilyfu/ Amen. Fader vor ꝛc.

Morgunbæn.

Þacker giore eg Þier min Himneski Fader / fyrer JEsum Christum Þinn elskulegan Son/ minn Drottenn/ og ad Þu hefur mig A umlidenni Nottu so nadarsamlega verndad og vardveitt fyrer ollum Skada og Haska; Eg bid Þig ad Þu vilier fyrergiefa mier allar mynar Synder/ sem eg hefi giort og framed / og ad Þu vilier mig a Þessum Degi vardveita fyrer Syndum og ollum illum Hlutum/ so ad allur minn Lifnadur/ og oll myn verck/ mættu Þier vel Þocknast: Þviad eg befala mig minn Lykama og Sal og allt hvad eg hefi i Þynar Hen-

Hendur; Þinn H. Eingill sie hia mier so Diofullenn fae eckert vallð yfer mier/ Am. Fader vor ꝛc.

Kyøllðbæn.

Þacker giore eg Þier Guð Drottenn Fader Himneskur fyrer JEsum Christum Þinn elskulegann Son minn Drottenn; og að Þu hefur mig a Þessum Deige so naðarsamlega verndað og vardveitt; Eg bið Þig auðmiuklega að Þu vilier fyrergiefa mier allar mynar Synder/ sem eg hefi a umliðnum Deigi raanglega giort og fraiued/ og að Þu vilier mig a epterkomande nottu naðarsamlega vernda og vardveita fyrer Diofliinum og allre Olucku. Eg befala mig/ minn Lykama og Saal og allt hrað eg hefi i Þynar Hendur: Þinn H. Eingill sie hia mier/ so að Diofulleñ fai eckert vallð yfer mier/ Am. Fader v. ꝛc.

Bæn um Fyrergiefning Syndanna; sem madur kann og so ad bruka adur enn hann geingur til Skripta.

O! Drottenn Þu riettlate Gud/ eg maa maklega skammast myn Þar fyrer/ ad eg hefi so storlega broteda mooti Þier/ og yfertroded oll Þyn Bodord; Eg medkienne ad eg hefi syndgad i Himininn og fyrer Þier/ og er ecki verdugur ad kallast Þitt Barn. O Drottenn vor Gud og Fader/ hia Þier er miskunseminn og fyrergiefningenn/ Þess vegna ligg eg hier fyrer Þynu Auglite med minne audmiukre Bæn. O! Drottenn vertu mier aumum Syndara liknsamur/ frelsa mig fra ollum mynum Illgiordum/ og fyrergief mier mynar heimuglegar Synder. O! JESU Þu trufasti Biskup og Hofudhirder Sal-

Salnaña/hreinsa þu myna samviſku af daudlegum Verckum. O JEſu þu Saklausa Gudslamb/ afmaa þu allar mynar Yfertrodſlur ſokum ſialfs þyns/ og minstu ecki a mynar Synder/ vertu nadugur mynum afbrotum og Misverckum/ og lat mig vera þyna Arfleifd og Eigendoom/ Saker þinna Bleſſudu benia/ og bloodkaudu unda/ ſem þu firer mig polder/ mier til alls hins gooda/ hvoriu eg eflauſt treiſti/ Amen. Fader vor ꝛc.

Bæn epter Aflausnena.

O Gode Himneſke Fader/ eg er nu af Hiarta gladur/ og þacka þier audmiuklega fyrer ſæta Huggun/ þu hefur heirt myna Jatning/ og bænheirt mig fyrer þinn elſkulega Son JEſum Chriſtnm. Unn mier þeſſ O goode Fader/ ad eg hallde mier

fastlega vid hann med Trunne/ og þiene mynum Naunga i mynu Kalle og Embætte/ Inn til Daudans: Vardveit mig fyrer mynum Ovinum andlegum og lykamlegum: Virdstu ad Onyta þeirra vondan Asetning/ og vilia i giegn mier/ þier kiære Fader og þynum Syne JEsu Christo/ samt H. Anda sie Lof Æra og Vegsemd ad Eilyfu/ Amen.

Bæn fyrer Bergingu Holldsens og Bloodsens Christi.

O HErra JEsu Cyriste myn eincka Von og Traust/ mitt Lyf/ mitt Riettlæte; myn vernd og mitt eincka Skiol: Þig bid eg af Hiarta/ uppveck þu med mier eina Hiartans brennande girnd/ Hungur og þorsta til þessarar Salarennar Fædu/ sem er þitt sannarlegt Holld og Blood/ so ad eg laate mier ecke leidast opt og ty-

tydum þad ad medtaka med sañre vidurkieñingu Synda minna / og med eruggu Trunadartrauste til þyn / ad eg mætte so jafnlega stirckia þar med myna Saal og Samvisku / allt þangad til ad eg eitt Sinn fæ fullendad myna Wegferdarreisu i þessum Heime / og kiem til þess rietta Fodurlandsens / huar eg fæ ad sia þig Auglite til Auglites / og hia þier eilyflega ad vera / Amen.

Bæn og Þackargiord epter Bergingena.

Þacke giore eg þier þu goode og giæfkuryke Gud / ad þu hefur enn nu rykuglega miettad og miskunsamlega lyfgad Saal myna / med Holde og Bloode þyns elskulega Sonar. Eg bid þig Þu sannleiksins Gud og Drottenn / gief mier nu framveigis

Naad

Naad Þyns H. Anda/ so ad eg i mynum veikleika kunne framm ad leggia fyrer Þig eitt Þacklætis Offur/ sem er sundurknosad og sorgfullt Hiarta/ og i Þier/ ad hafa allt mitt Skiol og Traust og daglega Þig bidia um Naad og Fyrergiefning Syndanna i Þynum Hiartans Syne JEsu Christo. Þu goode Gud/ eg bid/ ad so sem Þu hefur nu fyrer Þitt H. Anda i mier uppbiriad Þad gooda/ so villder Þu Þad og lyka fullkomna allt til Enda/ so eg mætte betra minn Lifnad/ vidurkienna/ og af Hiarta klaga myna Synd; riettelega ad leckia Þitt H. Nafn/ og trua a minn HErra JEsum Christum; og med allre Gudrækne og goodfysi Þetta Sacramentum Þyns elskulega Sonar til myn Medtaka/ og umsyder verda eilyflega Saaluholpenn Amen. Bæn

Bæn um Saluga Burtfor af þessum Heime.

O HErra JEsu Christe/ eg bid þig ad þu vilier audsyna mier Þyna Naad og Miskunseme/ einckum a minne sydustu Stundu þa eg skal skilia vid þetta Lyf og fallvallta verold. O Þu saklausa Guds Lamb/ sem minna vegna varst tornfærdur a Krossens Alltare/ virdstu fyrer þyn H. Saar og bitrann Dauda ad vægia mier/ so eg ecke hastarlega edur oforvarandis i burt Sofne/ helldur ad þu vilier bua mig til myns Andlats med einu hiartaulegu Aangre og Idran fyrer mynar Synder/ og giefa mier vit og rænu so eg giete befalad þier/ i hendur Salu myna og Lykama/ sem þu mier giefed hefur/ og skilest Christelega og med brodurlegum Kiærleika vid myna Vi-

Vine og Naunga. Gief ad eg meige eirneñ med mier taka þad rietta og sanna Veganeste/ sem er Þitt Holld og Blood/ so ad myn Sal og Samviska meige þar vid stirckiast/ og ad eg kinne ad verda eitt med Þier/ og gieta suo yferunned allar Daudans og Diofulsens Araser og Skielfingar. Bevara mig Nadarsamlega/ so eg med hinum gooda Simeone meige vel og med Frede i burtu fara/ og sia þig midt i Daudanum med mynum Salar og Truaraugum/ og sydañ þier alldrei sleppa allt inn i eilyft Lyf. O Drottenn yfergief mig ecke/ hvorn þu hefur skapad Þier til Lofs/ og til þessseilyfa Lyffens Amen.

(o)

No=

Nockrar Greiner ur Gamla Test.
sem Born og Ungmenne eiga ad læra.

Þesse Ord sem eg byd þier i Dag/ skaltu leggia uppa Hiartad/ og þu skallt brýna þau alltjafnt fyrer Bornum þýnum og ræda um þau/ nær þu situr i þýnu Huse/ og nær ed þu geingur um Farenn veg/ nær ed þu leggur þig nidur/ edur stendur upp. Deut. 6

Ef ad þu ert hlydugur Rausteñe Drottens Guds þyns/ &c. Þa skalltu vera blessadur i Borgenne/ og blessadur a Akrenum; Blessadur skal vera Avoxtur þyns Kvidar; Blessadur skalltu vera i þýnum Inngange/ og blessadur skalltu vera i þýnum Utgange. Deut. 28.

So seiger Drottenn/ huor mig heidrar þann vil eg heidra/ og huor mig foraktar/ hann skal fyrerliten verda. 1 Sam: 2.

Nakenn kom eg ut af minnar Moodur Kvide/ nakenn mun eg og burt aptur fara/ Drottenn gaf/ Drottenn i burttook þad/ blessad sie Nafned Drottens. Job. 1.

Drotten onytter Raadagiorder þeirra Illklooku/ so ad þeirra Hond fær þui ei

af

af stadkomed. Hann hondlar hina vyſu i Þeirra Slægsmunum / og umvellter Raadum rangferdugra. Job. 5.

Sæll er sa madur sem Gud leggur Hirting a; Þar fyrer fyrerlyt ecke Hirting hins Almattuga: Þui hann særer og græder / hann sundurslær / og hans Hond laknar. Ibidem.

Sæll er sa Madur sem hefur syna Listing i løgmale Drottens / og talar um hans Løgmaal Daga og Nætur. Psal. 1.

Heir Þu Drotten myna Rauſt / nær ed eg kalla / miſkuna Þu mier og bænheir mig! Mitt Hiarta Þad setur Þier Þyn Ord fyrer / Þier ſkulud myns Audlites leita / Þar fyrer leita eg eirnenn Þyns Audlites. Fader minn og Mooder myn / Þau yfergafu mig / enn Drotten annadeſt mig. Psal. 27.

Reide Drottens varer um Augabragd og hann hefur Listing til Lyſſins / um Kvolldtyman varer Graaturenn / enn ad Morgnedags Fognudurenn. Ps. 30.

I Þynar Hendur fel eg minn Anda / Þu hefur frelſad mig Drotten Þu truſaſte Gud. Psal. 31.

Sæll

Saler eru Þeir/huorium yfertrodſlunar eru fyrergiefnar/ Þeir huerra Synder ad eru huldar. Sall er sa madur hvorium Drottenn tilreicknar ecki Syndena/i hvors Anda Þad eingen flærd er. Pſ. 32.

Wona Þu a Drotten og gior hid goda/ Bu Þu i Landenu/ og leita Þinnar Atvinnu ærlega. Haf Þu Þyna Unadsemd a Drottne/ hann mun giefa Þier/ hvad sem Þitt Hiarta girneſt. Eg var ungur/ og er nu gamall ordenn/ og ei hefe eg enn ſied hiñ Riettferduga verda yfergiefenn/ nie hanns Sæde gaanga epter Braude. Pſal. 37.

Offra Þu Gude Þacklætenu/ og giallda hinum hædſta Þyn Heit. Akalla mig i Neidenne/ Þa mun eg frelſa Þig og Þu ſkallt heidra mig. Hvor ed Þacklætenu offrar/ ſa heidrar mig og Þad er vegurenn/ ad eg ſyni honum Guds Hialprædæ. Pſal. 50.

Hreint Hiarta ſkapa Þu Gud i mier/ og gief mier eirn Nyañ ſtodugann Anda. Kaſta mier ecki burt fra Þynu Auglite og tak ei Þinn H. Anda i fra mier. Þad ofreed ſem Drottne Þockyaſt er harm Þrungenn

genn Ande/eitt harm Þrunged og sundur-kramed Hiarta/ Þa muntu Gud ecki fyrerlyta. Psal. 51.

Nær eg hefe Þig ad eins Drottenn Þa hirde eg hvorke um Himen nie Jord. Þo ad eirnen mitt Lyf og Saal vanmegneſt/ Þa ertu Þo Gud alla Tyma mitt Hiartans Trauſt/ og mitt Hlutſkipte. Psal. 73.

Drottenn kienn Þu oſs ad huxa Þad vier hliotum ad deia/ ſo ad vier forſialer verdum. Psal. 90.

Af Þui hann hneigeſt af Elſku til myn/ (ſeiger d.) vil eg frelſa hann / af Þui hann Þecker mitt Nafn/ Þar fyrer vil eg verndа hann. Psal. 91.

Sa ſem eyrad hefur plantad / ſkillde hann ecke heira? Sa ſem Auga d hefur ſkapad ſkillde hann ecke ſia? Psal. 94.

Lyka ſem Þad Faderenn er Bornum Liknſamur / eins Þa er Drottenn miſkunſamur Þeim ſem hañ ottaſt: liknarfullur og miſkunſamur er Drottenn/ Þoleñmodur og harla goodgiarn. Pſ. 103.

Sæll er ſa madur/ſem er miſkunſamur/ og laangr giarnan / og utrietter ſyn Eren-

rende/ so hann giorer ongvum raanginde. Þviad hann mun æfennlega blyfa/ Þeim Riettlata mun alldrei gleimt verda. Psal. 112.

Gott er ad treista uppa Drottenn/ og forlaata sig ecke uppa Mennena. Gott er ad treista uppa Drotten/ og vona ecki uppa Hofdingiana. Psal. 118.

Þeir ed med taarunum nidur saa/ munu med Fognudenrum uppskiera. Þeir ganga ut og graata/ og bera agiætt Sæde; og koma med Fognude og bera syn Bindene. Psal. 126.

Ef ad Þu Drottenn villt tilreikna Syndernar/ Drottenn/ huor ma Þa standast? Þuiad hia Þier er Fyrergiefningenn/ so ad menn ottest Þig. Psal. 130.

Sia Þu/ huorsu agiætt og elskulegt Þad er/ ad brædurner bua hvor vid annann Sam Þickelega. Þar i Þeim stad fyrer heiter Drottenn Blessanenne og Lyfenu um alldur og ad eilyfu. Psal. 133.

Drottenn Þu formerker mynar Hugreinningar aleingdar. Huort eg geing edur ligg/ Þa ertu i kringum mig/ og sier alla myna vegu. Þuiad sia Þu/ Þar er

ecke

eckert Ord a minne Tungu/ Þad Þu Drottenn viter Þad ei allt. Þsal. 139.

Drottenn gack ecke i Dom vid Þræl Þin/ Þuiad fyrer Þier er eingenn lifande manna rietttlatur. Þsal. 143.

Drottenn er nalægur ollum Þeim sem hann akalla/ ollum Þeim sem hann med Alvøru akalla. Hann giorer huad hiner Gudhræddu girnast/ hann heirer Þeirra Kall og hialpar Þeim. Þsal. 145.

Son min hlyd Þu aga Fodur Þyns/ og yfergief ecke bod Þinar Moodur. Þuiad sykt er Þynu Hofde fogur pryde/ og ein kiedia a Þynum Haalse. Ordsk. b. 1.

Son minn geim Þu Bodord Fodur Þyns/ og forlat ecke Þinar Moodur Log-maal. Bittu Þau saman ætyd uppa Hiarta Þier og heing Þau um Hals Þier. So ad Þau leide Þig Þa Þu geingur/ og giæte Þyn Þa Þu leggur Þig nidur/ og Þau sieu Þyn Ræda nær Þu vaknar. Ordsb. 6.

Huor Hirtingena ecki vill lyda/ hefur Fatækt og Skøm/ enn sa sem hlyder giarnan avytanenne/ mun til heidurs koma. Ordsk. 13.

Grei-

Greiner H. Rit-ningar.

Um Skøpunena.

I Sex Daga giorde GUD Himin og Jord/ Hafed og allt Pad sem Par; er inne / Exod. 20/ 11.

Um Syndena.

Fyrer eirn Mann kom Synden i Heimen / og fyrer Syndena Dauden / og so hefur Dauden Preingt sier i giegnum til allra Manna / med Pui aller hafa syndgad/ Rom. 5.

Mansens Panckar eru vonder fra Barndome/ Gen. 8/ 21.

Huad Holdsed skiniar er sandskapur i giegn Gude/ Rom. 8/ 7.

Peir eru aller samann Syndarar/ og hafa skort a Peirre Hroosun / sem fyrer Gude gillder/ Rom. 3/ 23.

Um Løgmaled.

Elska skalltu Drottenn Gud þinn af øllu Hiarta þynu/ allre Salu þinne og øllu Hugskote þynu: Þetta er það ypparsta og fyrsta Bodord; það annað er þessu lykt: þu skalt elska Naunga þinn sem sialfan þig: I þessum tueimur Bodordum er innefaled allt Løgmaled og Spamennerne/ Matth. 22/ 37. ꝛc.

Um Endurlausnaran Christum.

I Tymans Uppfillingu/ sende Gud sinn Son fæddan af Kvinnunne/ Løgmalenu underorpen/ uppa það hann frelsade þa sem under Løgmalenu voru/ Gal. 4/4.

Eirn er Gud/ og eirn er Medalgangare a Mille Guds og Manna/ Madurenn JESUS Christur/ sem gaf sig sialfan til Endurlausnar fyrer alla/ 1 Tim. 2/ 5.

Þar

Þar er ecke Saluhialp i nockrum odrum; og Þar er eckert Nafn annad Mönnunum giefed/ i huorin oss birie Saluholpnum ad vera (utan i Nafnenu JEsu) Act. 4/ 12.

Um Ydranena.

Giered Ydran / Þui Himnaryke er nalægt/ Matth. 3/ 2.

Øxen er allareidu sett til rota Trianna / huort Þad Trie sem ecke færer godann Avext / skal upphoggvast / og i Elldenn kastast. ibid.

Komed til myn aller / sem erfided dryged / og Þunga erudÞiader / eg vil endurnæra ydur/ Matth. 11.

Um Rietlætingena.

Huer vill asaka Guds Utvalda? GUD er hann sem riettlæter/ Rom. 8/ 33.

Þier erud AfÞuegner/ Þier

ernd Helgader/ Þier erud Rietlater Ordner i Nafne Drottens JEsu og fyrer Anda Guds vors.

Um Evangelinm.

Evangelium er Kraptur Guds til Saluhialpar/ o llum Þeim sem Þui trua/ Rom. 1/ 6.

Huor hann vardveiter mitt Ord/ hann skal ecke Daudan sia ad eilyfu/ Joh. 8/ 51.

Um Skyrnena.

Skyruen er Sattmale goodrar Samvisku vid Gud. 1 Pet. 3, 21.

Um Kvølldmaltydar Saeramented.

Sa Blessade Kaleikur/ huorn vier blessum/ er hann ecke Hluttekning Christi Blods? Þad Braud sem vier briotum/ er Þad ecke Hluttekning Christi Lykama/ 1 Cor. 10/ 16.

Um avexte Truarennar.

Ef Þier lifed epter Holldenv

nu/ Þa munu Þier deya/ enn ef Þier deyded fyrer andann Holdsens Girnder/ Þa munu Þier lifa/ Rom. 8/ 13.

Þegar Þier hafed giort allt Þad sem ydur er boded; Þa seiged/ onyter Þionar erum vier/ Þui vier hofum giort/ Þad sem vier vorum skylduger ad giora/ Luc. 17/ 10.

Um Christelega Kirckiu.

Kienned Þeim ad halda/ allt Þad sem eg hefe boded ydur; Sia eg er med ydur alla Daga allt til Veralldarennar Enda/ Matth. 28/ 20.

Myner Sauder heira myna Raustu/ og jeg Þecke Þa/ og Þeir filgia mier epter/ og eg gief Þeim Þad eilyfa Lyfed/ og Þeir munu ecke fyrerfaraſt ad eilyfu og eingenn mun kunna ad slyta Þa af minne Hende. Joh. 10/ 27, 28

Um Krossen.

Huor sem ecke ber sinn Kross/ og filger mier epter/ hann kann ecke minn Læresveinn ad vera/ Luc. 14/ 27.

Huorn kann sem Drottenn elskar/ þann hirter hann/ og hefur Velþocknan a honum/ sem Fader a Syne sinum/ huorium hann vill vel/ Ordsk. 3.

Nær vier dæmumst/ verdum vier af Drottne tiptader uppa þad vier fordæmumst ecke med Heimenum/ 1 Cor. 11/ 32.

Jeg helld ad motlætingar þessara Tyma/ sieu ecke verdugar þeirrar Dyrdar/ sem sydar meir mun vid oss openuber verda. K. 8

Um Bænena.

Akalla mig i Neidenne/ jeg vil frelsa þig og þu skalt vegsama mig/ Psal. 50/ 15.

Huors sem þier bidied Fodu-

renn

renn i mynu Nafne / Þad mun hann giefa ydur/ Joh. 16/ 23.

Um Yfervalldeð og þa Undergiefnu.

Sier huor Manneskia skal vera Yfervalldenu undergiefenn / þui þar er ecke til Yfervalld nema af Gude/ Rom. 13/ 1.

Um Ektaskapen.

Hionabandeð skal heidurlegt halldeð verda a medal allra / og Ektasængen ofleckud/ Ebr. 13/ 4.

Um Daudann og Uppriſuna.

Verdlaun Syndarennar er Daudenn/ enn Guds Gafa er eilyft Lyf i Christo JEsu vorum Dröttne / Rom. 6.

Huort sem eikenn fellur til Nordurs edur Sudurs/ i huorn Stad sem hun fellur/ þar skal hun liggia/ Eccl. 11/ 3.

Jeg er Uppriſan og Lyfed (seiger

ger Christur) huor hann truer a mig/ han skal lifa/ Jafnvel þo han deye; og huor sem lifer og truer a mig/ hann skal alldrei deya/ Joh. 11/ 26

Um Doms Dag.

Dagur Drottens mun koma/ so sem þiofur a Nottu/ a huorium Himnarner munu forganga med Brestum/ og Hofud skipnurnar af Hita bradna/ og Jörden og all þau Verck sem þar eru iñe/ munu uppbrenna/ 2 Pet. 3/ 10.

Advørun.

Jeg aminne ydur/ ad þier med taked ecke Guds Nad til Forgiefsens/ þui hann seiger: I þægelegann Tyma bænheirda eg þig/ og a deige Hialprædesens hialpade eg þier; Nu er sa þægeleige Tymen/ nu er Dagur Hialprædesens/ Hebr. 6/ 10. 2 Cor. 6, 2.